FRANCISCI VILIERII DE STATV, primitiuæ Eccleſiæ, eiúſque ſacerdotiis.

De Patriarchis, Metropolitanis, Archiepiſcopis, Primatibus, Primæ ſedis Epiſcopis, Chorepiſcopis, Preſbyteris, Diaconis, Hypodiaconis.

De Pontificis Romani poteſtate atque amplitudine.

De Religione populi R. ex Numæ inſtituto

Ad Remundum Rufum defenſorem Pontificis R. aduerſus Carolum Molinæum iuriſconſultum.

Adiectus eſt Index, qui rerum capita commonſtret.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

HIERAPOLI, APVD IO. CRISPINVM
M. D. LIII.

AVCTORES QVIBVS IN HOC LIBELLO VSI SVMVS.

Libri ſacri.

XIII antiquiſsima Eccleſiæ concilia Græcis & Latinis conſcripta literis.
Irenæus,
Tertullianus,
Cyprianus.
Chryſoſtomus.
Hieronymus.
Euſebius.
Socrates auctor hiſt. Eccleſ.
Gregorius Nazan.
Eutropius.
Paulus diaconus.
Codex & nouellæ Iuſtiniani,
Rufinus.
Codicis Theodoſiani libri XVI

FRANCISCI VILIERII DE STATV PRIMITIVAE ECCLESIAE EIUſque Sacerdotiis.

ad Remundum Rufum defenſorem Pontificis R. aduerſus Carolum Molinæum iuriſconſultum.

CVM Remundus Rufus paucis hiſce diebus volumen ingens promulgarit aduerſus Carolum Molinæum, virum, vt Rufus ipſe ſæpe teſtatur, in ſcribendo acerrimum & copioſiſſimum: non eſt parua ſpes, fore vt Molinæus cùm ingenio & doctrina, tum cauſæ bonitate & veritate fretus, ei acriter & copioſè reſpondeat. Sed quoniam & quibus in terris ſit Molinæus, & quid rerum agat incertus ſum: ac vereor ne ſi aut voluntas illi, aut otium reſpondendi, aut fortaſſe vtrunque deſit, nouus hic R. Pontificis patronus quaſi parta victoria ceruicem iactet, & populo ſe ad coronam & triumphum præbeat, breuiter ad ipſius longum & verboſum volumen reſpondere inſtitui. Eóque lubentius, quòd ille per mul

tis ſui libri locis, confidentia (vt apparet) ingenii & eloquentię ſuæ fretus, confirmat perlecto ſuo volumine, quaſi hoc à ſe confecto bello, tam audacē poſthac fore neminem, qui hac de re controuerſiam moueat. Nam cæteros omnes extra Molinæum, qui ſedis Romanæ celſitatem adhuc oppugnarunt, (pag.12.) rudes & hebetes appellat. In hoc negotio nihil neceſſe eſt volumen illud ingens ſcriptis exæquare: primùm quia hunc laborem ſuſcipimus, non iſtorum Balaamitarum & ſycophantarũ cauſa, qui mercede adducti noſtras Eccleſias oppugnant: ſed candidorũ & ſimplicium hominum, qui veritatē ſolam exquirũt, quę minimo negotio poteſt intelligi. Pręterea cũ id quod caput eſt, & rē cauſámque maximè cõtinet, quã ille perpaucis paginis complexus eſt, tantũmodo tractare mihi in animo ſit: nihil attinebit iſtum imitari, qui otio & literis abutens, ad perpaucas Molinæi libri paginas ita prolixe itáque profuſè diſputauit, vt menſes duo vix ad tãti libri lectionem ſatis eſſe videãtur. Et cùm integrum propè bienniũ in iſto libro moliendo conſumpſerit: tamen non eſt veritus ita illum exordiri,
« Cùm nuper Molinęus edidiſſet commentatio-
« nes ſuas, &c. quaſi ille vnum aut alterũ ab hinc menſem eas promulgaſſet. Tametſi cùm iſte tãtoperè verborum interpretatione delectetur, vereor propè ne nobis hìc litem de vocis iſtius

Nuper

Nuper ſignificatione moueat: & ex Cicerone demonſtret, etiam ad multò longioris temporis memoriam accommodari. Ergo quæ iſte feriatus & otio abũdans, in ſuum volumen extra rem cauſámque cumulauit, quales ſunt illæ ex Iuriſconſultorum libris penè pueriliter deſcriptæ authoritates, digreſſiones de ſummiſſione animi, quam Tapinophroſynem Latinè appellat, pontificum R. proſopopeiæ cum Molinæo expoſtulantium, excurſiones de Thoma Cantuarieſi, de Eraſmo, Alciato, Epiſcopo Vaureſi, Bunello, & aliis generis eiuſdem non ignotis hominibus: ea cùm ille vt orationis ſuæ Ciceronianæ diuitias oſtentaret, inſtituiſſe videatur: ego qui quãtum ex paupertate Latinæ linguæ laborem nõn ignoro, pueris in ludo Corderii vexanda & exagitanda relinquam. et ſimulatque duo quæ modò mihi propoſui confecero, perorabo.

Noſtra quidem quæ ſit contentio, non obſcurum eſt. Dicimus Eccleſiæ Chriſtianæ vnicum à Deo impoſitum fuiſſe ſiue caput, ſiue principem, ſiue etiam ſummum aut Pontificem, aut Epiſcopum, aut Papam, aut Paſtorem aut Sacerdotẽ: ſiue alio quouis nomine appellari placet. Rufus è Pariſienſium (vt ipſe dicit) patronorum numero, cõtrà pugnat: & pręter Chriſtum, Romanum etiam Pontificem & caput & principem & quocũque nomine appel

lauimus,impoſitum Eccleſię defendit. Ex quo quidem intelligitur hāc ad diſputandū propoſitam eſſe quæſtionē, Solúſne Chriſtus, an præterea etiam Romanus Pontifex ſit caput Eccleſię. Hęc quęſtio facilis & aperta eſt: & à me, vt ſpero, candidè ac perſpicuè tractabitur. Si inter nos, Rufe, de numero, vtra plura eſſent: aut de maiore ac minore, déve grauiore ac leuiore diſſentiremus, perfacile noſtra cōtrouerſia calculis, aut mēſura aut lāce adhibita diſceptaretur. Neque vnquam de hiſce rebus (vt ſcribit Plato) longa eſt diſſenſio. Simillima & plane gemina eſt earum, quæ de religione naſcuntur, contentionum ratio. Omnes enim illæ minimo labore, errore nullo explicantur, adhibita ea regula, quam Deus nobis propterea tradidit. Ea autem perpaucis & minimè obſcuris literis continetur, quas Sacras appellamus. quibus tu ſi de hac noſtra diſſenſione iudicandi auctoritatem tribuis, celeriter conciliati, amici & concordes diſcedemus. quanquam tibi ego Rufe etiam hoc loco gratificari malo. Alium tibi præterea iudicem fero, quem te video multò etiam lubentius accepturum. Extant XIII concilia veteris Eccleſiæ, Græcis & Latinis mandata literis, Nicænum, Ancyranum, Neocæſarienſe, Epheſinum, & cætera, quorum volo arbitratu ac iudicio noſtra hæc controuerſia diſceptetur. Primùm igitur de primo

primo, id eſt quæ ſit Scripturæ ſententia cognoſcamus.

Paulus in epiſtola ad Epheſios ſcripta «
cap. I ſic ſcribit, καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας «
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις «
ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρου- «
μένου. Et omnia, inquit, ſubiecit, ſub pedibus «
ipſius: ipſum verò dedit caput ſuper omnia Ec «
cleſiæ, quæ eſt corpus ipſius. At quale corpus? «
in eadem ep. cap. v declarat his verbis: ἐκ τῆς «
σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ: id eſt, ex ipſius car- «
ne, ex ipſius oſſibus. Chriſtus, inquit, alit & fo- «
uet Eccleſiã, quia membra ſumus corporis ip- «
ſius, ex carne ipſius, ex oſſibus ipſius. Nunquid nam eſt præterea quod ad iſtius corporis integritatẽ perfectionémque deſideremus? Atqui hoc amplius ſcribit Paulus. Corpus Eccleſiæ, inquit, complementũ eſt omnia in omnibus cõplẽtis: id eſt Chriſti. Quibus verbis ſignificat, atque adeò apertè oſtẽdit, Filium Dei ſe quodammodo imperfectũ arbitrari, niſi nobis qui reliquum ipſius corpus ſumus, ſit coniunctus. Mirifica ſanè hęc cõſolatio eſt, cùm cogitamus Filiũ Dei tũ denique omnibus partibus ac numeris cõſtare, & integrum velle haberi, cùm ſibi nos cõiunctos & quaſi coagmentatos habet.

Quæ cùm ita ſint, quæro nunc ex te Rufe familiariter & extra omnem cõtentionẽ: Cùm Eccleſiæ corpus, ita perfectũ itaque ſuis omni-

bus partibus ac numeris conſtans atque abſolutum eſſe Paulus teſtetur: cùm ipſum Filium Dei Chriſtum, à Deo patre huius pulcherrimi & perfectiſſimi corporis architecto, caput illi ipſi corpori datum affirmet: quum denique ex eadem natura atq; ſubſtãtia, ex eadem carne, iiſdémque oſſibus, quibus reliquum corpus eſt, ſit & caput ipſi impoſitum: quid tibi tandẽ in mentem venerit, alterum præterea nobis aliunde quæſitũ caput obtrudere? Etenim, vt tu pro eximia tua eruditione non ignoras, caput alterum imponitur alicui corpori, vt Imperator exercitui, aut magiſtratus Reipublicæ vel quòd vnus ſolus tantam prouinciam ſuſtinere non poſſit, vt cùm Dictatori Q. Fabio alter dictator M. Minutius adiunctus eſt: vel quia nimia vnius potentia metuitur, veluti quum duo Coss. duóve Cess. creati ſunt. Horũ autẽ nobis à Chriſto neutrũ imminere periculum, tu certè minimè omniũ ignoras. Quare quorſum nobis alterum iſtud caput importunè obtrudas, non intelligo. Sed quid ſit id de quo diſputamus, nobis ab initio conſtituendum eſt. Caput Eccleſię eſt membrum illud, quod vniuerſum corpus Chriſtianorum vi ſua vitali animat, alit, auget ad vitam beatam & immortalem. Hanc tibi, Rufe, probari definitionem, quæ ex ipſius Pauli verbis deſcripta eſt, mihi quidem non eſt dubium. Quod cùm ita ſit, ſolus autẽ Chriſtus

ſtus hoc præſtet, quemadmodum eodem loco Paulus ſcribit, Vt quiſque carnem ſuam alit ac « fouet, ſic Chriſtus Eccleſiam, quæ conſtat ex ip« ſius carne & oſſibus: Chriſtum ſolum capût eſ« ſe Chriſtianæ Eccleſiæ, facile cuiuis eſt perſpicuum. Ab Eccleſiæ verò nomine ac definitione, licebit opinor hoc breue argumentum conficere. Eccleſia, eſt populus conuocatus audiẽs concionatorem, nimirum Chriſtũ, de quo præceptum eſt Matth. III, HVNC AVDITE. Hic autem populus non vnius tantùm ætatis Chriſtianos, neque vnius aut vrbis aut regionis, ſed omnium omnino & ſuperiorum & præſentis & quæ pòſt futuræ ſunt ætatum, totiúſque orbis terrarum fidentes electóſque cõplectitur. Hæc enim eſt Eccleſiæ Catholicæ, ideſt, vniuerſalis nota atque deſcriptio. Quare quum omnis illa ex omni ætate omnibúſque terrarum oris coacta concio, Oratorem perpetuum atque aſſiduum præter Chriſtum habere nullum poſſit: ſequitur eum ſolum adhuc in Eccleſia catholica concionatorem ſummum fuiſſe, & poſthac perpetuò futurum. Qui enim ab eo in terris concionatores conſtituti ſunt, iis partes ac regiones tantùm Eccleſiæ catholicæ, & quaſi præfecturæ quædam ſingulatim cõmiſſæ ſunt.

Quanquam quid erat opus tam multis argumentis? Quum Paulus ſcribit Chriſtum eſſe

caput Eccleſiæ, nunquid explicat iſtius prin-
cipatus poteſtatíſque rationem? Nihil profe-
« ctò magis. Eſt enim, ait, ipſius ſponſus. Vir, in-
« quit, eſt caput vxoris, vt Chriſtus Eccleſiæ. Vt
« Eccleſia ſubiecta eſt Chriſto, ſic vxores viris: vt
« Chriſtus amat Eccleſiam, ſic viri vxores amẽt:
« vt vxores caro virorum, ſic Eccleſia caro Chri
« ſti. Declarat præterea, quemadmodum Eua
ex Adami viri ſui natura atque ſubſtantia ficta
& formata eſt, vt quaſi pars ipſi⁹ exiſteret: ſimi
liter nos, vt vera Chriſti membra ſimus, cum
ipſius natura atque ſubſtantia communicare:
eáque nos communicatione in ipſius corpus
coaleſcere. propterea ſubiungit duos eſſe in v-
na carne, & eandem eſſe communionis noſtræ
cum Chriſto rationem, qualem vxoris eſſe cum
viro Moſes oſtenderat. Et II. Cor. XI, Adiunxi
vos vni viro, ad exhibendã virginẽ caſtã Chri-
ſto. Licet igitur his vnũ in locũ coactis, inter ſé-
que congruẽtibus argumẽtis ſic apertè ac per-
ſpicuè diſputemus. Qui caput eſt Eccleſiæ, is
eiuſdẽ eſt maritus, (non enim aliam ob cauſam
caput, quàm quia maritus.) maritus autẽ vnus
eſt: vt Paulus ait, Adiunxi vos vni viro. Quare
qui ſe caput Eccleſiæ ſtatuit, maritũ quoque ſe
ſtatuit. ſi maritũ, ergo adulterum: nõ enim plu-
res (vt dixi) mariti ſũt. ſi adulterũ, hoſtẽ Chriſti
teterrimũ. ac proinde Antichriſtũ: quẽ Paulus
II ad Theſ. II cap. deſcribens vocat ἀντικείμενον.
Huic arrogantiæ quàm ſit aduerſa omnium A-

poſtolorum oratio, nemo non videt. Illa certè Ioannis multò eſt diſſimillima: Vnum eſſe ſponſum, reliquos amicos. valde contraria illa Pauli, quam modò commemoraui, ſententia: Adiunxi vos vni viro. Quibus verbis ſignificāt omnes Eccleſiæ miniſtros, omnes Apoſtolos, paſtores, Euangeliſtas, diaconos, huius ſacri coniugii paranymphos, & quaſi conciliatores quoſdam exiſtere. Quare tu Rufe quàm doctè hoc modo & quàm eleganter argumenteris, mecum quæſo pauliſper conſidera. Cùm, inquis, Chriſtus ſit ſpõſus Eccleſię, & Eccleſia ſit ſponſa Chriſti, hæc ſponſa carebit ne ſemper capite? Chriſtus quidē caput eſt Eccleſiæ ſpõſæ ſuæ: ſed tamen an idcirco quòd caput ſit, ſpõſa vel vxor habeat auulſum caput humeris, vt humanũ corpus, quemadmodum cætera membra ſic humanum caput non habeat? Tibi Rufe, abſurdũ videtur & ſtultũ & monſtri ſimile, nõ integrā tribui ſpõſam Chriſto: ſed capite deminutā ac mutilā. Et nobis quoque idē videtur. At tu ei caput R. Pontificis affingis. nos illud arctè & cõſtāter retinemus quod ei ſummũ huius corporis architectũ ex eadē natura atq; ſubſtātia, ex eadē carne, iiſdēq; oſſib⁹ impoſuiſſe modò ex Pauli verbis intelleximus. Veruntamē, inquis, is Chriſt⁹ eſt maritus. quanā igitur, ratione ſimul & caput & marit⁹ eſt? Eadē, inquit Paul⁹, qua marit⁹ quiſq; ſuę eſt cõiugis. ꝗtamē

arcanum ac recõditum myſterium eſſe non dif
fitetur. τοῦτο δὲ τὸ μυστήριον, inquit, μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ
λέγω, εἰς χριστὸν καὶ ἐκκλησίαν. Hoc arcanum, inquit,
magnum eſt: hoc, inquam, Chriſti & Eccleſiæ
coniugium atque coniunctio.

At enim nullum hîc à nobis ordinem &
quaſi deſcriptionẽ obſeruari dicis, ſi non mor-
tale aliquod his mẽbris mortalibus caput ac-
“ commodemus. Mirum iſtud, inquis: In omni-
“ bus rebus improbamus quod confuſum eſt, in
“ omnibus rebus expetimus ordinem. At iſti in
“ ſacerdotio non patiuntur. An vbi æqualia o-
“ mnia, ordo eſt? vbi nec prius, nec poſterius, ne-
“ que primum, neque poſtremum? Oportet ſanè
“ vt Græci aiunt, τὰ ὑποδήηλα τεταγμένα εἶναι, id eſt
“ ſuperiora & inferiora eſſe: vnde τάξιν ordinẽ ap
“ pellant. Mirum verò mihi multò magis eſt, vir
doctiſſime, te iſtuc ætatis & eruditionis proue-
ctum, nunquam tamen eum ordinem eámque
partium conuenientiam, quã Paulus in Eccle-
ſiæ fabricatione demonſtrat, animaduertiſſe.
“ Alios, inquit, dedit Apoſtolos, alios Prophe-
“ tas, alios Euãgeliſtas, alios Paſtores ac Docto-
“ res ad inſtaurationem Sanctorum, in ædifica-
“ tionem corporis Chriſti, id eſt Eccleſiæ. Et
“ II Cor. XIII, Vos autẽ eſtis corpus Chriſti, &
“ membra ex parte. Et alios quidem poſuit
“ Deus in Eccleſia primùm Apoſtolos, deinde
“ Prophetas, tertiò Doctores, deinde Poteſta-

tes

tes, deinde dona ſanationũ, ſubſidia, gubernationes, genera linguarũ. Num omnes Apoſtoli? num omnes Prophetæ? nũ omnes Doctores? num omnes Poteſtates? num omnes dona habent ſanationum? num omnes linguis loquuntur? Vides nunc, Rufe, quanta in iſta corporis fabricatione ξυμμετρία, quanta venuſtas, dignitas, pulchritudo? quàm aptè omnia diſtributa, connexa, collocata? quàm nihil confuſum, nihil diſiectum, nihil conturbatum? Primùm in ſummo corporis & digniſſimo loco Chriſtus caput ab ipſo eſt effectore ac molitore huius corporis Deo impoſitus: ſecũdo loco Apoſtoli XII quaſi XII Patriarchæ, qui nouam Iſraeliam Rempublicam cõſtituant. Tertiò Prophetæ, id eſt veterum vaticinationũ interpretes, quibus Deus præcipuè myſteria ſuæ religionis enuntiauit, vt eas vaticinationes in rem præſentem accommodarẽt. Quartò Euangeliſtæ, qui, item vt Apoſtoli, Chriſti aduentum nuntiabant, illis tamẽ dignitate inferiores, quales Lucas, Timotheus, Titus. Quo in grege licet etiam LXX Diſcipulos annumeremus, qui exẽplo illorum antiquorum, quaſi LXX nouæ Iſraeliæ Reipublicæ iudices ac moderatores cõſtituti ſunt. Quintò Paſtores ſiue Epiſcopi, quibus certi gregis cura commiſſa eſt, & qui quaſi in certo ac ſtato præſidio collocati ſunt. Sextò doctores, qui tum inſtituendis Paſtori-

bus,tum erudiendæ toti alicui Eccleſiæ præfi-ciuntur. His poſtremò Diaconos ſubiungere poſſumus: quorũ idẽ ad Romanos ſcribẽs cap. XII duo genera conſtituit,vt alii ſcilicet, quaſi διοικηταί,id eſt diſpenſatores, egẽtibus donatas pecunias adminiſtrent: aliis pauperũ & ægro-torum procuratio committatur.

Cõſidera nũc Rufe ἄνω καὶ κάτω,vt Plato iubet: & illa tua quæ paulò antè requirebas τὰ ὑπαλλή-λα τεταγμένα animaduerte. Vides vt alia aliis ſubiũcta ſint?vt nihil nõ diſpoſitũ, nihil nõ decẽter,nõ ordine, nõ cõgruenter, nõ aptè ſit col locatũ? An tu qui τὴν τάξιν à nobis exquiris,ibi negas τὰ τακτικὰ πεφυλαγμένα εἶ, id eſt rei militaris diſciplinã cõſeruatã, cùm in acie penes vnum aliquẽ ſummũ imperiũ eſt,ſumma poteſtas, ſũma denique Reipublicæ: cæteri verò ταξίαρχοι, Legati,Pręfecti, Tribuni,Cẽturiones ſuũ quiſque ordinẽ ducãt,neque alter ſibi alterius præfecturã arroget? Hoc loco,quia mihi tecũ,qui exterarũ gentium hiſtorias ſubinde ad cauſam tuã cõtorques,negotiũ eſt:pauliſper à Theologorũ ratione atq; conſuetudine deflectendũ videtur. An cùm bello piratico adminiſtrãdo C. Põpeius cũ ſummo imperio præfectus quinq; & viginti Legatos,quos illi Senatus(quod nemini antea)dederat,ita per vniuerſũ mare Mediterraneũ diſtribuit, vt qua quiſque in ora cõſtitutus eſſet, ibi conſiſteret:neq; alter in alterius regionẽ excurreret: cũ alii quidẽ columnæ

Herculeæ, alii mare Hiſpanicum, alii mare Gallicum, Liguſticum, Thyrrenũ, Ionicũ, aliꝗ denique aliis atque aliis maris Mediterranei partes attributæ eſſent: vnde intra dies XL piratæ omnes expulſi ac profligati ſunt: an tũ, inquã, ab illo maximo & ſapiẽtiſſimo Imperatore τὴν τάξιν conſeruatã eſſe non putas? At nos ταύτην τὴν τάξιν eandẽq; à Chriſto vſurpatã eſſe rationem dicimus. Cùm enim ille ſummũ ſibi in Eccleſia ſua imperiũ ac dominatũ retineat: tũ verò ſuos ſingulis in imperii ſui ciuitatibus Epiſcopos, quaſi præfectos in præſidiis collocatos habet: quorum alter in alterius præfectura atque prouincia planè priuatus ac ſine poteſtate eſt: tametſi quomodo in exercitu Conſul Legato, Legatus Tribuno, Tribunus Cẽturioni, Cẽturio militi tũ dignitate, tũ etiã poteſtate pꝛ̨ſtat: eodẽ modo Apoſtoli quidẽ Prophetis, Prophetæ Euangeliſtis, hi paſtorib⁹, id eſt Epiſcopis, Epiſcopi doctorib⁹, doctores diaconis, diaconi priuatis id eſt quibuſuis de populo, quos Græci λαϊκοὺς ex eo appellãt, & honore, & dignitate, & auctoritate antecellunt. Hanc igitur in Eccleſia ἀταξίαν, id eſt deſcriptionẽ, ordinẽ, & quaſi œconomiã, quæ ab ſummo, vt dixi artifice Deo planè γεωμετρικῶς inſtituta eſt, quandiu vita ſuppetet, fortiter & cõſtanter teneamus: neq; à quoquã non dicam mortalium, ſed ne Angelorũ quidẽ vlla ex parte infringi aut labefactari patiamur.

Hactenus Scripturæ ſacrę de Chriſto vnico

Eccleſiæ capite iudicium ſententiámque cognouimus. Proximum eſt, vt quæ ſit eadem in re & quęſtione veterum Eccleſię conciliorum ſententia, breuiter exponamus. Hoc quum facimus, qualis inde vſque ab Apoſtolorum ætate repetita memoria ad annos amplius quingẽtos & quinquaginta ſedis Romanæ poteſtas, dignitas, atque amplitudo fuerit, demonſtramus. Atque vt ſummatim ea quæ ex veteris Eccleſiæ monumentis cognouimus, breuitérque complectamur: dicimus in ſingulis prouinciis quum eſſent ſingulis Epiſcopis ſingulæ attributæ ciuitates, moris fuiſſe, vt eorum vnus aliquis de collegarum omnium ſententia, quaſi magiſter collegii conſtitueretur: qui quoties res poſtularet, collegas quaſi Senatum cogendi, & ad eos de Eccleſiarum negotiis referendi poteſtatẽ haberet. ita planè, vt neque illi ſine huius, neque hic ſine illorum conſenſu atque auctoritate grauius quicquam gereret. Hunc magiſtrum collegii, Græci modò τὸν πρῶτον, id eſt primum, modò τὸν προτεύοντα, aut προεστῶτα, ideſt præſidem ſiue antiſtitem, modò πατριάρχην id eſt patrum principem, frequẽtiſſimè verò Metropolitam appellabant: nimirũ quòd eius ciuitatis eſſet Epiſcopus, quæ Principis beneficio ius dignitatémque Metropolis eſſet aſſequuta. Erant autem Metropoles in quibus Rectores prouinciarum conuentum & forum

ſorum agebant: id eſt, quò ex vicinis ac finitimis ciuitatibus vadimonium promittebātur. quemadmodum ex Chryſoſtomo intelligimus, qui Homilia ad populum Antiochenū XVII commemorat de Imperatore Theodoſio, qui Antiochiæ dignitatem noménque Metropolis ob ſtatuarum euerſionem ademerat. Et quāquā initio poſitū hoc nomē in iis tātùm ciuitatibus videtur, vnde deductę colonię fuerant: cuiuſmodi Cęſar, Liui⁹, Plinius, & Ptolemęus nōnullas numerāt: quarúmque exemplo Pontianus apud Athenęum, Vinum eleganter malorū ōniū Metropolim appellat: quippe ex quo ebrietates īſaniæ, debacchationes manāt: hoc tamē ſenſim cōſuetudo tulit, vt illarū ſimilitudine aliæ quoq; vulgò Metropoles, nōnunquā matrices ciuitates appellarētur. Eorū ergo Epiſcoporū, qui in illis ciuitatib⁹ collocati erāt ſedes plerūque ματρίκιοι καθέδραι, plerūque πρῶται καθέδραι, i. matrices & primę ſedes nominabantur. vt Carthaginēſis cōcilii κεφ.ρκδ, κγ, λγ. nōnūquā etiā μείζων πόλις eadē ciuitas vocabatur, i. ciuitas maior: vt Calcedon. cōcilii κεφ.θ, Ὁ ἐν τῇ μείζονι τυγχάνων πόλει, τοῦτ' ἔστι, τῇ μητροπόλει: id eſt qui ſedet in maiore ciuitate, hoc eſt in Metropoli. Sed harū rerū ōniū operępretiū eſt teſtimonia cognoſcere. In Antiocheno igitur cōci- „
lio κεφ.θ, lex eſt his pſcripta verbis: Τοὺς καθ' ἑκάστην „
ἐπαρχίαν ἐπισκόπους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν τῇ μητροπόλει προεσ-

στῶτα ἐπίσκοπον, καὶ τὴν φροντίδα ἀναδέχεσθαι πάσης τῆς ἐπαρχίας, διὰ τὸ ἐν τῇ μητροπόλει, πανταχόθεν συντρέχειν πάντας τοὺς τὰ πράγματα ἔχοντας. ὅθεν ἔδοξε καὶ τῇ τιμῇ προηγεῖσθαι αὐτὸν, μηδέν τε πράττειν περιττὸν τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἄνευ αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἀρχαῖον κρατίσαντα τῶν πατέρων ἡμῶν κανόνα, ἢ ταῦτα μόνα ὅσα τῇ ἑκάστου ἐπιβάλλει παροικίᾳ καὶ ταῖς ὑπ᾽ αὐτὴν χώραις. ἕκαστον γὰρ ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῆς ἑαυτοῦ παροικίας, διοικεῖν τε κατὰ τὴν ἑκάστῳ ἐπιβάλλουσαν εὐλάβειαν, καὶ πρόνοιαν ποιεῖσθαι πάσης τῆς χώρας τῆς ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ὡς καὶ χειροτονεῖν πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ μετὰ κρίσεως ἕκαστα διαλαμβάνειν. περαιτέρω δὲ μηδὲν πράττειν ἐπιχειρεῖν δίχα τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου: μηδὲ αὐτὸν ἄνευ τῆς τῶν λοιπῶν γνώμης. i. Epiſcopi qui ſũt in ſingulis prouĩciis ſciũto eũ qui Epiſcopꝰ in Metropoli præſidet, curã etiam totiꝰ prouinciȩ gerere. propterea ꝙ in Metropolim vndiq; cõcurrũt, qui habẽt negotia. Quare placet vt ipſe honore reliquis ãtecellat, & alii Epiſcopi nihil grauiꝰ & ꝙ maioris ſit momẽti ſine ipſo gerant (ſecundũ decretũ, quod obtinuit patrũ noſtrorũ.) & ea ſola quæ ad cuiuſq; parœciã ac prefecturã, ipſiq; ſubiectã regionẽ ꝑtinẽt. Vnuſquiſque enĩ Epiſcopus poteſtatem & gubernationem habeto ſuæ parœciæ, eámque pro ſuo quiſque ſtudio & diligentia adminiſtrato: curámque gerito totius regionis, quȩ ſuæ vrbi ſubiecta eſt, vt & Preſbyteros creet, & Diaconos, & cum iudicio omnia diſponat. Nihil autem audeat amplius gerere ſine Metropolis Epiſcopo: at neq; hic ipſe ſine reliquorũ

ſenten

ſententia. Perſpicuum eſt igitur & planè manifeſtum, in ſingulis prouinciis ſingulos fuiſſe antiſtites & quaſi magiſtros collegii, qui ſuos collegas, quaſi Senatũ in ſua ciuitate cogerẽt: quod Concilium prouinciale appellabant, in quo cuncti de prouinciæ ſuæ Eccleſiaſticis negotiis cognoſcerẽt: Epiſcopos, in his Metropolitam ipſum, crearent: lites & controuerſias, ſi quæ ortæ eſſent, diſceptarent: cuius quidem concilii tum erat rata & fixa auctoritas, quum ipſe Metropolitanus ei præfuiſſet. vt eodem concilio conſtitutũ eſt, κεφ. ιϛ, Τελείαν δὲ ἐκείνην «
εἶναι σύνοδον ᾗ συμπάρεστι καὶ ὁ τῆς μητροπόλεως: id eſt, Per- «
fectum autem eſſe ac ratum illud concilium, «
cui Metropolis Epiſcopus interfuerit. Et «
omnino ſuæ tantùm, vt dixi, prouinciæ procurationem illi Metropolitani gerebant: vt neque Thraciæ Antiſtes Ponticæ, neque Ponticus Thraciæ, nõ Romanus Alexãdrinę, nõ Alexãdrinus Romanę Eccleſię negotiis ſeſe interponeret. Cuius rei Nicænum conciliũ teſtimonio eſt, cuius capite ſexto ita conſtitutum eſt.

Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ λιβύῃ, καὶ πεν- «
ταπόλει. ὥστε τὸν ἐν ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔ- «
χειν τὴν ἐξουσίαν. ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο «
συνηθές ἐστιν. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀντιόχειαν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις «
ἐπαρχίαις, τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς ἐκκλησίαις. καθόλου «
δὲ πρόδηλον ἐκεῖνο, ὅτι εἴτις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολί- «
του γένοιτο ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ «

« δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον. id eſt, Antiqua cõſuetudo va-
« leat, quæ in AEgypto, Lybia, & Pẽtapoli fuit,
« vt Alexandrinus Epiſcopus excellentiã ſuper
« hęc omnia ſummámq; dignitatẽ habeat: quo-
« niam & Romano Epiſcopo hæc ipſa conſue-
« tudo eſt. Similiter autem & apud Antiochiam
« & in cæteris prouinciis, primatus, dignitas, am-
« plitudo, au&oritas Eccleſiis conſeruetur. Illud
« autem omnino conſtat, quòd ſi quis ſine con-
« ſenſu Metropolitani fiat Epiſcopus, hunc ma-
« gnum concilium definit Epiſcopum eſſe non
« oportere.

Videmus nunc opinor, Rufe, luce clarius, ſi modò cæci eſſe nolumus, cùm attributam Epiſcopo R. ſemper antea fuiſſe ſuam prouinciam, tum ipſius iuriſdi&ionem ſuis certis ac deſcriptis finibus ita circunſcriptam ac circũcluſam, vt omnis omnium Balaamitarum eloquentia, nihil hoc loco inobſcurare, nihil calumniari, nihil denique infuſcare poſſit. eſt enim quædã(vt ille dixit) ita perſpicua veritas, vt eam infirmare nulla res poſſit. Veruntamen vt res quã maximè clara ac teſtata ſit, eum prætereà interpretem audiamus, cuius tu nunquã, ſcio, neque iudicium neque au&oritatem defugies. eſt enim tuus penè gentilis. Rufinus igitur libro x hiſt. Eccleſ. quo loco ſynodi Nicęnæ decreta interpretatur, Apud Alexandriã, inquit, & in vrbe Roma vetuſta conſuetudo

ſeruetur, vt & ille AEgypti, & hic ſuburbicariarum Eccleſiarum ſolicitudinem gerat. Hæc Rufinus: qui fines, vt apparet, Romanæ prouinciç ſuburbanarũ tantũ vrbiũ terminis à Nicæna Synodo circunſcriptos eſſe teſtatur. Sed nihil horũ apertum eſt, præut illa Conſtantinopolitani concilii cap. II, quæ cuiuſque prouinciæ terminos ita perſpicue ac penè γεωμετρικῶς definiunt, vt rem propè oculis ſubiicere videãtur.

Τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν ἐπισκόπους, ταῖς ὑπερορίοις ἐκκλησίαις «
μὴ ἐπιέναι, μηδὲ συγχέειν τὰς ἐκκλησίας. ἀλλὰ κατὰ τοὺς κα- «
νόνας, τὸν μὲν ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, τὰ ἐν αἰγύπτῳ μό- «
νον οἰκονομεῖν. τοὺς δὲ τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπους, τὴν ἀνατο- «
λὴν μόνην διοικεῖν. φυλαττομένων τῶν ἐν τοῖς κανόσι τοῖς «
κατὰ νικαίαν πρεσβείων τῇ ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ, καὶ τοὺς τῆς «
ἀσιανῆς διοικήσεως ἐπισκόπους, τὰ κατὰ τὴν ἀσιανὴν μόνον οἰ- «
κονομεῖν. καὶ τοὺς τῆς ποντικῆς, τὰ τῆς ποντικῆς μόνα. καὶ τοὺς «
τῆς θρακικῆς, τὰ τῆς θρακικῆς μόνον οἰκονομεῖν. ἀκλήτους δὲ «
ἐπισκόπους ὑπὲρ διοίκησιν μὴ ἐπιβαίνειν ἐπὶ χειροτονίᾳ ἤ τι- «
σιν ἄλλαις οἰκονομίαις ἐκκλησιαστικαῖς. φυλαττομένου δὲ τοῦ «
προγεγραμμένου περὶ τῶν διοικήσεων κανόνος, εὔδηλον ὡς «
καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἡ τῆς ἐπαρχίας σύνοδος διοικήσει κατὰ «
τὰ ἐν νικαίᾳ ὡρισμένα. id eſt, Epiſcopi quibus ſua «
diœceſis attributa eſt, ne in Eccleſias quæ ex- «
tra fines ſuos ſunt, ſe inferant: néve Eccleſias «
confundant. ſed ſecundum Canones, Alexan- «
driæ quidẽ Epiſcopus, ea tãtùm quæ in AEgy- «
pto ſunt, gubernet. Orientis verò Epiſcopi, ſo «
lum Orientem adminiſtrent, conſeruetúrque «

« ſua Antiochenæ Eccleſiæ dignitas,amplitudo « auctoritas, quæ in Nicæna Synodo declarata « eſt.et Epiſcopi Aſianæ diœceſis ſiue præfectu- « ræ,ea tantùm quæ in Aſia ſunt,gubernent. qui « in Ponto ſũt,quæ in Ponto tantúm. Thracii « verò ea tantùm,quæ ſunt in Thracia.Epiſcopi « autẽ niſi aduocati, ne in alienam præfecturam « ſe inferant, ſiue ad ſuffragia, ſiue ad alias vllas « adminiſtrationes Eccleſiaſticas. Quòd ſi præ- » dictus canon ſuper præfecturis & diœceſibus « conſeruetur:perſpicuũ eſt quòd cuiuſque pro- » uinciæ negotia vnaquæque prouincialis Syno- » dus gubernabit:qùomodo Nicæno cõcilio cõ- » ſtitutũ eſt. Tenemus,opinor,Rufe,nunc quẽ-admodũ prouinciæ deſcriptæ ac definitæ ſint, &ſuis quibuſq; Metropolitanis Epiſcopis ſiue Primatibus attributæ. Intelligimus præterea quod Nicæna ſynodo conſtitutum eſt, vt Alexandrinus Epiſcopus ἐξουσίαν,id eſt,præſtantiã & ſummam dignitatem ſuper AEgyptum,Pentapolim & Libyam habeat,id non ita intelligẽdum eſſe,quaſi omnes haſce regiones gubernaret,&earum ſolus Metropolita exiſteret.Nam hoc concilium AEgyptum illi ſolam attribuit: & in concilio Carthaginenſi cõplures non magnæ prouinciæ Africæ cõmemorantur, vt Byzacena,quam Plinius Ptolemæus, & alii in Africa minore ſtatuunt, cuius incolæ Libyphœnices appellantur : Tripolis, quam Plinius

Neapo

Neapolim, Ptolemæus Leptim magnam appellat. item duarum Numidiarum, Mauritaniç, & huius tum Cæſarienſis, tum Sitiphenſis: Sarianæ. Quid ergo eſt? vt Romana, inquit, caput eſt Italicarum omniũ, Antiochia totius propè Orientis, ita Alexandrina præſtantiam dignitatis in illas omnes habeat. Nam ἐξουσίαν apparet idẽ ſignificare, quod illud proximũ, τὰ πρεσβεῖα (cõparantur. n. inter ſe Alexandrina, Romana, & Antiochena Eccleſia) & quod in ſequenti cap. appellatur ἀξίωμα, quod Hieroſolymęo Epiſcopo tribuitur. qua de cauſa quatuor iis ſemper τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, id eſt principatus honoris attributus eſt: vt paulò pòſt oſtendemus. Et hoc nomen Plato hac ſignificatione apertè vſurpat epiſt. III, vbi de aſſẽtatione loquẽs, Οὐ, inquit, κακὸν οὐδὲν μεῖζον γεννᾷ πλοῦτός τε καὶ ἡ τῆς ἄλλης ἐξουσίας δύναμις. id eſt, Quo malo maius nullum pariũt magnæ opes, & alterius cuiuſuis præſtantiæ potentia. Hanc autem ἐξουσίαν, ſiue dignitatem, non in Metropolitanis aut Epiſcopis creandis conſtitiſſe, cùm ex multis locis, tum ex Epheſini concilii capite poſtremo intelligitur, quo denegata eſt Antiocheno Epiſcopo poteſtas quàm ſibi ſumebat, creandi in Cypro inſula Epiſcopos, & ius ſuũ Cypri Metropolitis integrũ inuiolatúmque in ſua prouincia cõſeruatur. tametſi tã ſępe τῶν πρεσβείων Antiochenę Eccleſię attributorũ mẽtio fiat, & Chryſoſto

mus qui floruit anno CCCCL, Homilia III ad populum Antiochenum de ea loquens, ſic ſcribat, Ciuitatum ſub Oriente poſitarum caput & mater eſt ciuitas noſtra. Atque hæc quanuis per ſe facilè ac nullo negotio intelligantur: tamen quia Socrates is, qui Eccleſiaſticam hiſtoriã conſcripſit, lib. III, de hoc ipſo (quod velim à lectoribus attendatur) concilii Conſtantinopolitani capite mentionẽ facit, non inutile fuerit eius verba proferre, atque accuratè perpẽdere. quòd cùm hunc locum vehementer illuſtrant, tum verò errorem peruulgatum aperiunt: qui chronographos quoſdam non indoctos homines induxit, exiſtimantes tum primũ conſtitutos eſſe Patriarchas, quum illud Conſtantinopolitanũ cõcilium coactum eſt. Quos enim hoc ipſum concilium Metropolitas, eos ipſos Socrates diſertè ac perſpicuè de iis ipſis Primatibus loquens, Patriarchas appellat.

“ Ἐβεβαίωσάν τε αὖθις τὴν ἐν νικαίᾳ πίστιν, καὶ πατριάρχας κα-
“ τέστησαν διανειμάμενοι τὰς ἐπαρχίας, ὥστε τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν
“ ἐπισκόπους, τὴν ὑπερορίοις ἐκκλησίαις μὴ ὑπερβαίνειν. τοῦτο γὰρ
“ πρότερον διὰ τοὺς διωγμοὺς ἐγίνετο ἀδιαφόρως. καὶ κληροῦται
“ νεκτάριος μὲν τὴν μεγαλόπολιν, καὶ τὴν θρᾴκην. τῆς δὲ ποντ-
“ τικῆς διοικήσεως, ἑλλάδιος ὁ μετὰ βασίλειον καισαρείας τῆς
“ καππαδοκῶν ἐπίσκοπος, γρηγόριος ὁ νύσσης, ὁ βασιλείου ἀ-
“ δελφὸς, καππαδοκίας δὲ καὶ ἥδε πόλις, καὶ ὀτρήϊος ὁ τῆς ἐν ἀρ-
“ μενίᾳ μελιτηνῆς, τὴν πατριαρχίαν ἐκληρώσατο. τὴν ἀσια-
“ νὴν δὲ λαγχάνουσιν ἀμφιλόχιος ἰκονίου, καὶ ὄπτιμος ὁ ἀντιοχείας
τῆς

τῆς πισιδίας. τὰ δὲ κατὰ τὴν αἴγυπτον τιμοθέῳ τῷ ἀλεξαν- „
δρείας προσενεμήθη. τῆς δὲ κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐκκλησιῶν, „
τὴν διοίκησιν τοῖς αὐτοῖς ἐπισκόποις ἐπέτρεψαν, πελαγίῳ „
τε καὶ τῷ λαοδικείας, καὶ διοδώρῳ τῷ ταρσοῦ, φυλάξαντες „
τὰ πρεσβεῖα τῇ ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ, ἅπερ τότε παρόντι με- „
λετίῳ ἔδωσαν. ὥρισαν δὲ ὥστε εἰ χρεία καλέσοι, τὰ καθ' ἑ- „
κάστην ἐπαρχίαν ἵνα ἡ τῆς ἐπαρχίας σύνοδος διοικῇ. τούτοις „
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐγένετο σύμψηφος. ἡ μὲν οὖν σύνοδος τοιοῦτον „
ἔσχε τέλος. id eſt, Rurſus fidem à Nicæno cõcilio „
traditam confirmarunt, & Patriarchas, deſcri- „
ptis prouinciis, conſtituerunt. vt Epiſcopi cer- „
tæ diœceſi præpoſiti, in alienas Eccleſias ne in- „
uaderent. hoc enim antea propter vexationes „
& perſecutiones promiſcuè fiebat. Sortitur er „
go Nectarius Megalopolim (Conſtantinopo- „
lim ſignificat) & Thraciam. Ponticæ autem di- „
œceſeos Helladius, is qui Baſilio Cęſariæ Cap „
padocum Epiſcopo ſucceſſit, Gregorius Baſi- „
lii frater Nyſſę, quę ipſa vrbs quoque eſt Cap- „
padocię, Epiſcopus, & Otreius Melitenę, quæ „
in Armenia eſt, Epiſcopus Patriarchiam ſorti- „
ti ſunt. Aſianã verò ſortiuntur, Amphilochius „
Iconii, & Optimus Antiochiæ Piſidiæ Epiſco- „
pi. AEgyptiaca Thimotheo Alexandrino Epi- „
ſcopo attributa eſt. Eccleſiarum porrò, quæ in „
Oriente ſunt, adminiſtrationem iiſdem Epi- „
ſcopis cõmiſerũt, Pelagio Laodicenſi & Dio- „
doro Tarſenſi Epiſcopo: conſeruãtes tamen „
primum honoris, dignitatis & auctoritatis gra „

"dũ Antiochenſiũ Eccleſię,quẽ ei qui tũ aderat
"Meletio dederunt.Statuerunt autẽ vt quoties
"res poſtularet,de cuiuſque prouinciæ negotiis
" cuiuſque prouincię Synodus conſtitueret.His
" Rex aſſenſus eſt. Hæc ille. Apertè igitur Socrates omnes Metropolitas,Patriarchas appellat:& in his Alexandrinũ,cuius Patriarchiã reliquis cõparat:ex quo intelligitur eam nõ multis partibus reliquis maiorem fuiſſe. Decẽ autem Patriarchias hoc loco enumerat: Neſtorii Epiſcopi Cõſtãtinopolitani,in Thracia: Helladii Cæſareæ,in Cappadocia: Gregorii Nyſſæ, in Cappadocia: Otreii Melitenæ,in Armenia: Amphilochii Iconii, in Aſia minore: Optimi Antiochiæ,in Piſidia: Pelagii Laodiceæ,in Syria: Diodori Tarſi,in Cilicia: Meletii Antiochiæ,in Syria: Timothei Alexandriæ, in AEgypto. Quam ipſam deſcriptionem reperio etiam in conſtitutione quadam Theodoſiani codicis, eius qui beneficio Ioannis Tilii viri clariſſimi nuper in lucem editus fuit.In libro XVI, tit.de fide catholica, l.III ſcriptum eſt hoc modo. Epiſcopis tradi omnes Eccleſias mox iu-
" bemus, quos conſtabit communione Necta-
" rii Epiſcopi Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ,
" necnon Timothei intra AEgyptum Alexandri
" næ vrbis Epiſcopi eſſe ſociatos, quos etiam in
" Orientis partib⁹ Pelagio Epiſcopo Laodicẽſi,
" & Diodoro Epiſcopo Tarſenſi in Aſia,necnõ

Procon

Procõſulari atq; Aſianę diœceſi Amphilochio Epiſcopo Iconenſi, & Optimo Epiſcopo Antio cheno in Pontica (legendũ apparet Piſidica) diœceſi, Helladio Epiſcopo Cæſarienſi, & Otreio Meliteno, & Gregorio Epiſcopo Nyſeno, Terẽnio Epiſcopo Scythię, Marmario Epiſcopo Marcianop. cõmunione conſtiterit. Hæc imp. Gratianus, Valentinianus, & Theodoſius. Ex quorũ cõſtitutionibus eiuſdẽ libri illud etiã obſeruauimus, ſummũ Iudęorũ Põtificẽ ab iis Patriarcham perpetuò nominari: vt l. ſuperſtitionis, De his qui ſuper religione cõtendunt: l. Iudęorũ, l. ſi quis, l. Iudęi, l. cuncta, l. dudũ, ſub eodẽ titulo: è quibus Lex Iudęorũ trãſlata eſt in Codicẽ Iuſtiniani, tit. de Iudęis & Cælicolis. Paul⁹ verò Diaconus vbiq; Socrati cõſentit, qui libro III, vbi de Helia Aquilegienſi Patriarcha mentionem facit, quem ſatis conſtat Aquilegiæ, quæ Metropolis & (vt ſcribit Strabo) nobile Illyrici emporium fuit, Metropolitanum fuiſſe. Eſt etiã locus in hanc ſententiam apertiſſimus capite Nicænæ Synodi VII, quẽ ſubiiciam. Ἐπειδὴ συνήθεια κεκράτηκε καὶ παράδοσις ἀρχαία, ὥστε τὸν ἐν Αἰλίᾳ ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι, ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς, τῇ μητροπόλει σωζομένου τοῦ οἰκείου ἀξιώματος. id eſt, Quoniã conſuetudo valuit, & traditio ãtiqua vt Hieroſolymitanus Epiſcopus honoretur, habeat conſequentiã honoris (id eſt pręcedat alios honore) vt Metropoli ſua dignitas conſeruetur. Manifeſtò igtur

Hieroſolyma Metropolis nominatur, in qua qui metropolitanus erat Epiſcopus, Patriarcham appellatũ patet ex locis innumeris, quos paſſim expoſuimus.

Sed hoc loco quæretur ab hominibus ſtudioſis, quænam illæ Matrices ciuitates fuerint, & quorũ arbitrio conſtituerentur. His reſpondebimus ex Chalchedonenſis cõcilii κεφ. ιβ, Matrices illas ciuitates, quas Metropoles Greci appellãt, principũ arbitrio ac voluntate ſingulis in prouinciis conſtitutas eſſe: quod ex ipſius verbis facilius ac certius intelligemus. Ηλ-
« θεν εἰς ἡμᾶς, ὥς τινὲς παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς
« προσδραμόντες δυναστείαις, διὰ πραγματικῶν τὴν μίαν ἐ-
« παρχίαν εἰς δύο κατέτεμον, ὡς ἐκ τούτου δύο μητροπολίτας
« εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ. ὥρισεν τοίνυν ἡ ἁγία σύνοδος, τοῦ
« λοιποῦ μηδὲν τοιοῦτο τολμᾶσθαι παρὰ ἐπισκόπου. ἐπεὶ τὸν τοι-
« οῦτο ἐπιχειροῦντα ἐκπίπτειν τοῦ ἰδίου βαθμοῦ. ὅσαι δὲ ἤδη πό-
« λεις διὰ γραμμάτων βασιλικῶν τῷ τῆς μητροπόλεως ἐτιμή-
« θησαν ὀνόματι, μόνες ἀπολαυέτωσαν τῆς τιμῆς, καὶ ὁ τὴν ἐκ-
« κλησίαν αὐτῆς διοικῶν ἐπίσκοπος, δῆλον ὅτι σωζομένων τῇ
« κατὰ ἀλήθειαν μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων. Id eſt, Per
« uenit ad nos, quòd quidam contra leges Eccle
« ſiaſticas potentatus affectantes, opera prag-
« maticorum quorundam, vnam prouinciam in
« duas diuiſerunt, vt propterea duo in eadem
« prouincia ſint Metropolitæ. Statuit ergo ſan-
« cta Synodus, ne poſthac Epiſcopus vllus id au-
« deat. alioqui qui hoc auſus fuerit, de gradu ac
dignita

dignitate ſua deiiciatur. Quæ verò vrbes per «
edicta Regum Metropolis nomine decoratæ «
ſunt, ſolæ hoc honore fruantur: & qui Eccleſiã «
eius ciuitatis Epiſcopus adminiſtrat. ſcilicet «
ſuo (verè & vt decet) matrici ciuitati iure at- «
que honore cõſeruato. Neque me latet, quod
auctor earum epiſtolarum quæ Clementis &
Anacleti nomine falsò inſcribuntur, hac de re
tradidit. eas videlicet dictas Metropoles, in
quibus Ethnici ſuos Archiflamines & Proto-
flamines habebãt. Sed cùm de ſacerdotiis illis
nulla vſquã fiat mẽtio (vt ſuo loco exponemꝰ)
tum verò ſatis conſtat Ethnicos ſuarum ciui-
tatum dignitatem, non ex ſacerdotum prȩſtan-
tia, ſed arbitrio principum metiri conſueuiſſe.
vt quibus in vrbibus cõuentus agerentur, eæ
Metropoles, quaſi vnde eſſẽt deductæ colonię,
appellarentur. quod etiam ex Chryſoſtomi cõ-
cione, quam paulò antè citauimus, facilè per-
ſpicuum eſt, qui ius Metropoleos Antiochiæ
à Theodoſio imperatore ademptum ſcribit,
quòd ſtatuas euertiſſent.

Adhuc & qui Metropolitani Epiſcopi, &
quæ Metropoles, quorúnque arbitrio diſtin-
ctę ac definitę eſſẽt, explicauimus. Proximum
eſt igitur vt de Metropolitarum iuriſdictione
ac poteſtate diſputemus. Ita enim quanta ſem-
per optimis & antiquiſſimis temporibus Ec-
cleſię R. iuriſdictio fuerit, planius ac dilucidiꝰ

intelligetur. Metropolitanum quidem iam antea docuimus hoc iuris ac poteſtatis habuiſſe, vt & conuentũ Epiſcoporũ, ſuæ ſcilicet prouinciæ cogeret, & ad eum de ſuarum Eccleſiarum negotiis referret. quòd ſi creandus aliquis eſſet Epiſcopus, eo præſente atque auctore crearetur: ſi ipſe creãdus, ab eadem ſynodo dũtaxat: neque aliud in vetuſtiſſimis conciliis ea de re conſtitutum eſt: ſin abdicandus, de communi totius Senatus ſententia remoueretur. Veruntamen quid ſi Epiſcopus à ſynodo prouinciali damnatus, iniuſtè ſe damnatum putet: nemóne quem appellare poſſit reperietur? Cognoſcamus Antiocheni concilii ſuper hac „ quæſtione decretum κεφ. ιζ. Si pares ſunt, in„ quit, Epiſcoporum ſententiæ, vt alii damnent, „ alii abſoluant, Metropolitanus Epiſcopus ex „ propinqua prouincia alios quoſdam Epiſco„ pos de eo iudicaturos aduocet, qui ambiguita„ tem tollentes cum prouinciæ Epiſcopis, quod „ alteri parti viſum erit, confirment. De Romano Epiſcopo mirum ſilentium. Quid autem ſi vna omnium ſententia fuerit Epiſcoporum eius prouinciæ, & Epiſcopus non variè, ſed planè coniunctis ſententiis ſit damnatus? Decretum eiuſdem Antiocheni concilii κεφ. ιυ, vetat ne iudicium illud renouetur, néve maior poteſtas, ad quàm auxilii ergo prouocari poſſit, vlla habeatur. Τοῦτον μηκέτι παρ' ἑτέροις

δικάζεσθαι, ἀλλὰ μένειν βεβαίαν τὴν σύμφωνον τῆς ἐπὶ τῆς »
ἐπαρχίας τῶν ἐπισκόπων ἀπόφασιν. id eſt, Ne amplius »
apud alios iudicetur, ſed maneat firma vna- »
nimis illius prouinciæ Epiſcoporum ſenten- »
tia. Quid autem ſi aliquanto maior, ſed non vna omnium ſententia? Capite eiuſdem concilii XII poteſtas dãnato permittitur vniuerſale concilium appellãdi; quemadmodum etiam concilii Carthaginenſis ad R. Epiſcopum epiſtola declarat.

Atque hæc quidem Eccleſiæ Chriſtianæ inſtituta aduſque quadringentos amplius triginta annos integra atque inuiolata permanſerũt. quod etiam ex Epheſinæ Synodi vniuerſalis capite poſtremo intelligitur: in quo ſcriptũ eſt hoc modo, Ἔδοξε τοίνυν τῇ ἁγίᾳ, καὶ οἰκουμενι-
κῇ συνόδῳ σώζεσθαι ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ καὶ καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ »
αὐτῇ προσόντα δίκαια, ἀυτῇ ἐξ ἀρχῆς ἄνωθεν κατὰ τὸ πάλαι »
κρατῆσαν ἔθος. id eſt, Viſum eſt igitur ſanctæ & v- »
niuerſali Synodo, ſeruanda vnicuique pro- »
uinciæ pura & integra iura, quæ ad ipſam »
pridem & ab initio pertinent, ſecundum mo- »
rem qui iandudum obtinuit. At paucis poſt »
annis Conſtantinopolitanus Epiſcopus ambitione & cupiditate regnandi incenſus, auſus eſt præclaram illam Eccleſiæ deſcriptionem & œconomiam cõuellere. Cùm enim Imperatores ſedem imperii ſui, Senatúmque in ea ciuitate conſtituiſſent, ille artibus ſuis per-

fecit

fecit, vt ea Metropolis quæ tantum ornamentum accepiſſet, dignitatem quoque & poteſtatem aliquam præter cæteras Metropoles eximiam ac præcipuam obtineret. Itaque quod Cõſtantinopolitani 1 capite ſecundo conſtitutũ erat, vt Aſiæ, Ponti, & Thraciæ Metropolitæ, ſuæ quiſque prouinciæ procurationem gererent, quod, inquam, eorum quiſque ipſi Alexandrino, quem Metropolitam, ſiue Patriarcham fuiſſe conſtat, iure, ac poteſtate par eſſe declaratur, proximo vniuerſali concilio, id eſt Calchedonenſi, funditus abrogatum eſt. & nouo more, nullo exemplo conſtitutum, vt harum omnium prouinciarum Metropolitas ſolus Conſtantinopolitanus Epiſcopus conſtitueret. qua lege Antiochenæ Eccleſiæ πρεσβεῖα, id eſt aucthoritatem ac dignitatem, quæ tum Nicæno, tum Conſtantinopolitano concilio tantoperè commendabatur, planè extinctã eſſe nemo non videt: & omnino æquabilitatẽ prouinciarũ, quę à maioribus cõſeruata & tradita fuerat, turpiſſimè confuſam ac perturbatam. Cùm enim de Alexãdrino Epiſcopo Conſtantinopolitanum concilium loquatur: eúmque apertiſsimè Thracio, Pontico & Aſiatico Metropolitis conferat: non eſt id quidem dubium, quin vt ille à ſua ſynodo, ſic horum quiſque à ſua, item vt alii omnes, conſtitueretur. Verba Calchedonenſis hæc ſunt. Καὶ ὥστε τοὺς τῆς

ποντικῆς, καὶ τῆς ἀσιανῆς καὶ τῆς θρακικῆς, διοικήσεως μητροπο- «
λίτας μόνους, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἐπισκόποις «
τῶν προειρημένων διοικήσεων χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ προ- «
ειρημένου ἁγιωτάτου θρόνου τῆς κατὰ κωνσταντινούπολιν ἁγιω- «
τάτης ἐκκλησίας. id eſt, vt Ponticæ, Aſiaticæ, Thra «
ciæ diœceſis Metropolitani ſoli, & præterea ii «
qui inter barbaros ſunt, Epiſcopi prædictarum «
diœceſũ crearẽtur à prædicto ſanctiſſimo thro- «
no Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. Itaque tum primùm quaſi Triumuiratus ille Cæſaris, Lepidi, & Antonii renouatus eſt, & in Eccleſiam Chriſtianam introductus: vt Alexandrinus Africam, Romanus Occidentem, Conſtantinopolitanus partẽ Europæ & Aſiam propè totã obtineret, pręter perpaucas Eccleſias, quę Hieroſolymitano, dicis cauſa relictæ ſunt, propter vrbis auctoritatem & amplitudinẽ. qua de cauſa ipſe quoque in hunc ordinem eſt cooptatus. Itaque Quatuoruiri tum primùm regendæ Eccleſiæ conſtituti ſunt, qui ſenſim Patriarcharũ & Archiepiſcoporũ nomẽ, quod omnibus (vt dixi) Metropolitis antea cõmune fuerat, ſibi propriũ ac peculiare fecerunt. id quod ex his ſecundi Conſtantinopolitani non vniuerſalis cõcilii capite XXXVI facilè intelligimus.
Ἀνανεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων «
τῶν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόν- «
των, καὶ τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα τῶν ἐν χαλκηδόνι συνα- «
θροισθέντων νομοθετηθέντα, ὁρίζομεν ὥστε τὸν κωνσταντινουπό- «

" λεως θρόνον τῶν ἴσων ἀπολαβεῖν πρεσβείων τοῦ τῆς πρεσβυ-
" τέρας ῥώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκεῖνον
" μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχον-
" τα, μεθ' ὃν ὁ τῆς ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ τῆς
" ἱεροσολυμιτῶν πόλεως. id eſt, Renouantes quæ à
" centum quinquaginta ſanctis Patribus, qui in
" hac à Deo ſeruata & regia vrbe conuentum
" egerunt, & ſexcētorū triginta qui Calchedone
" cōgregati fuerunt inſtituta ſūt, definimus vt
" Conſtantinopolis ſedes parem habeat digni-
" tatem ſedi antiquioris Romæ, & in Eccleſiaſti-
" cis negotiis æquè atque illa magnificetur: cùm
" ſit poſt ipſam ſecunda, poſt quam Alexādrino-
" rum magnæ vrbis: & poſt hanc Hieroſolyma-
" rum Epiſcopus ſuccedat. Iuſtinianus autem,
qui fuit æqualis temporum illorum, cuiúſque
Imperio concilium illud coactū eſt, nouella cō
ſtitutione CXXIII, paulò apertius id declarat.
" Κελεύομεν, inquit, τοὺς μὲν μακαριωτάτους ἀρχιεπισκόπους
" καὶ πατριάρχας τοῦτ' ἔστι τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης, καί κων-
" σταντινουπόλεως, καὶ ἀλεξανδρείας, καὶ θεοπόλεως ἢ ἱεροσολύ-
" μων, εἰ μὲν ἡ συνήθεια ἔχει, & quæ ſequuntur. id eſt,
" Iubemus beatiſſimos Archiepiſcopos & Pa-
" triarchas, hoc eſt antiquioris Romæ, Con-
" ſtantinopolis, Alexandriæ, & diuinæ vrbis, ſi-
" ue Hieroſolymarum Epiſcopi, ſiquidem con-
" ſuetudo eſt, &c.

Atque vt iſtius Conſtantinopolitani Patriarchæ impotentiam planius intelligamus

mus, capite nono eiuſdem Calchedonenſis
concilii, iuriſdictionẽ omnibus propè Aſiæ &
Orientis, Græciæque Metropolitis adimen-
dam curauit, itáque vt decerneretur perfecit.
Εἴ τις πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην ἐπίσκοπος «
ἢ κληρικὸς ἀμφισβητοίη, καταλαμβανέτω ἢ τὸν ἔξαρχον τῆς «
διοικήσεως ἢ τὸν τῆς βασιλευούσης κωνσταντινουπόλεως θρόνον, «
καὶ ἐπ' αὐτῷ δικαζέσθω. id eſt, Si quis cum prouin- «
ciæ ſuæ Metropolita Epiſcopus aut Clericus «
litem habet, accipiat aut Exarchum eius præ- «
fecturæ, aut huius regiæ Conſtantinopo- «
lis Epiſcopum, & ab ipſo iudicetur. quod pau- «
lò pòſt κεφ. ιζ, iiſdem verbis repetitum eſt, & re-
fertur à Gratiano XI, q.1, c. ſi clericus. Quum
hoc modo quaſi prędæ obiecta Eccleſia videre
tur, Epiſcopus R. ſuæ quoque ambitioni, in-
finitæque dominandi cupiditati ſeruiendũ pu-
tauit. ex quo graues inter ipſum & Conſtãtino
politanum Epiſcopũ cõtentiones exortę ſunt,
quæ Chriſtianam Eccleſiam diu ac vehemẽter
exercuerunt. Tandem coacto Conſtantinopo-
li concilio primo, quia Roma ſedes Imperii or
bis terrarũ fuiſſet, id eſt quòd eã Reges atq; Im
peratores incoluerãt, ac plurimũ in ea verſati
erãt, τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, hoc eſt primus honoris
ac dignitatis grad⁹ ei aſſignatus eſt. quia verò
tũ ſedes eiuſdẽ imperii Cõſtantinopolim trãſ
lata erat, tũ Carthaginenſi, tũ vtroque Conſtã
tinopolitano concilio decretum eſt, vt prima

ſemper R. Eccleſia numeraretur, Conſtantinopolitana ſecunda, non minore tamen, ſed eodē prorſus honoris gradu, deinde Alexandrina, poſtremò Hieroſolymitana. nam primi quidem Conſtantinopolitani capite III ſic ſcri-
ptum eſt: Τὸν μὲν τοι κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν
" τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς ῥώμης ἐπίσκοπον. διὰ τὸ
" εἶναι αὐτὴν νέαν ῥώμην. id eſt, Conſtantinopolita-
" nus Epiſcopus habeat primatum honoris poſt
" R. Epiſcopum, quia ipſa eſt noua Roma.

Quę verba quanuis ita perſpicua ſint, vt difficilime calumniari poſſe videantur, tamen quia Rufus quibuſdam verborum inuolucris ea obſcurare conatur, nos clariſſima luce adhibita ex omniũ ſophiſtarũ argutiis & captionibus vindicemus. In Chalchedonenſis concilii capite XXVIII ſcriptum eſt hoc modo.

" Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπόμενοι, τὰ αὐτὰ
" καὶ ἡμεῖς ὁρίζομεν τε καὶ ψηφιζόμεθα περὶ τῶν πρεσβείων τῆς ἁ-
" γιωτάτης ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς κωνσταντινουπόλεως, νέας ῥώμης.
" καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης διὰ τὸ βασιλεύειν
" τὴν πόλιν ἐκείνην, οἱ πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ πρε-
" σβεῖα. καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα
" θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς
" νέας ῥώμης ἁγιωτάτῳ θρόνῳ, εὐλόγως κρίναντες, τὴν βα-
" σιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολά-
" ουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι ῥώμῃ, καὶ ἐν τοῖς
" ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι δευ-
" τέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσαν. id eſt, Vbique leges
ſancto

ſanctorum patrum noſtrorum ſequentes, ea- «
dem & nos definimus ac ſtatuimus de digni- «
tate & amplitudine ſanctiſſimæ huius Eccleſiæ „
Conſtantinopolis, nouæ Romæ. Etenim ſedi „
antiquioris Romę, quia tum ciuitas illa regna- „
bat, Patres noſtri meritò primum honoris gra „
dum tribuerunt. Atque eadem conſideratione „
moti CL Deo amantiſſimi Epiſcopi, parem ho „
noris gradũ tribuerunt nouæ Romæ ſedi ſan- „
ctiſſimæ: meritò decernentes, vt ea ciuitas, quæ „
tantum honorem adepta eſt, vt & ſedes eſſet „
Imperii, & Senatum haberet, & parem digni- „
tatis gradum obtineret, atque antiqua ſedes „
Imperii Roma obtinet: etiam in Eccleſiaſticis „
negotiis parem atque illa honorem ac dignita- „
tem obtineat: quum poſt illam ſecunda ſit. «

Manifeſtò ergo intelligimus, Romæ non alia de cauſa τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, id eſt primum honoris gradum delatum eſſe, niſi quòd in ea ſedem ac domicilium ſuum Imperatores habebant: Senatúſque is qui terrarum orbem gubernabat, in ea collocatus eſſet. Cùm enim & princeps terrarũ orbis, & Senatus ille qui Regibus (vt ſcribit Liuius) & Tetrarchis cõſtare videbatur, in ea vrbe ſedẽ haberet, cùm, inquã, tantus eſſet eius vrbis ſplendor, tantum ornamentum, tanta dignitas atque amplitudo, æquum eſſe exiſtimarunt, vt eadem in vrbe conſtituta Eccleſia præcipuum atque eximium

quendam honorem prętcr cæteras haberet. ac proinde cùm poſtea tranſlata illa omnia ornamenta Conſtantinopolim fuiſſent, vt illa quoque honoris præſtantia in Conſtantinopolitanam Eccleſiā transſerretur. Eáque ratione extat lex Honorii & Theodoſii Imperatorū, qui poſt quadringenteſimum à Chriſto annum vixerunt, vt ſi quæ per Illyrici prouincias contro uerſiæ de religione orirentur, non abſque ſcientia viri reuerendiſſimi ſacroſanctæ Legis an tiſtitis vrbis Conſtantinopolitanæ (quæ Romæ veteris prærogatiua lætatur) conuentui ſacerdotali ſanctóque iudicio reſeruentur. l. omni, C. de ſacroſ. Eccl. Alia itē Leonis & Anthemii, qui imperium anno ab illis ſexageſimo tenuerunt, in qua ſcriptum eſt de Conſtantinopolitana Metropoli hoc modo. Sacroſanctam quoque huius religioſiſſimæ ciuitatis Eccleſiam, & matrem noſtræ pietatis, & Chriſtianorum orthodoxæ religionis omnium, & eiuſdem regiæ vrbis ſanctiſſimam ſedem, priuilegia & honores omnes ſuper Epiſcoporū creationibus & iure ante alios reſidendi, & cætera omnia quæ ante noſtrū imperium habuiſſe dinoſcitur, habere in perpetuum firmiter regiæ vrbis intuitu iudicamus & ſancimus. Hæc illi. Vtrum autem rectè an ſecus de primatu hono ris illi viri optimi inter ſe contēderent: ad cau-

ſam

ſam noſtram nihil intereſt: modò intelligamus, quod fuerit Eccleſiæ veteris de Romano Metropolitano iudicium. Intelleximus autem ei primum attributam fuiſſe ſuburbanarum (vt Rufinus ſcribit) Eccleſiarum ſummam adminiſtrationem. poſtea verò illum exemplo Conſtantinopolitani pennas ſuas in totam Italiam, Galliam & Hiſpaniam extendiſſe: vt hoc modo deſcriptus ac diſtributus orbis terrarum in quatuor Patriarchias videretur, quæ ſũmum in ſuis finibus quaſi imperiũ ac poteſtatẽ haberẽt: ſic vt neque Alexandrinus Romani, neque Romanus illius, non Conſtãtinopolitanus Hieroſolymitani: non denique alter alterius fines ac præfecturam inuaderet. quod ex Iuſtiniani nouella CXXIII breuiter explicandum eſt.

Εἴ τινες ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς συνόδου ἀμφισβή- «
τησίν τινα πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν, εἴτε ὑπὲρ ἐκκλησιαστικοῦ «
δικαίου, εἴτε ὑπὲρ ἄλλων τινῶν πραγμάτων, πρότερον ὁ μη- «
τροπολίτης αὐτῶν μεθ' ἑτέρων δύο ἐκ τῆς ἁγίας συνόδου ἐπι- «
σκόπων τὸ πρᾶγμα κρινέτω. καὶ εἰ μὴ ἐμμείνῃ ἑκάτερον μέ- «
ρος τοῖς κεκριμένοις, τηνικαῦτα ὁ μακαριώτατος πατριάρ- «
χης ἐκείνης τῆς διοικήσεως μεταξὺ αὐτῶν ἀκροάσθω, κἀκεῖ- «
να ὁριζέτω, ἅ τινα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι καὶ τοῖς νό- «
μοις συνᾴδει, οὐδενὸς μέρους κατὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ ἀντιλέγειν «
δυναμένου. id eſt, Si qui eiuſdem ſynodi re- «
ligioſiſſimi Epiſcopi aliquam inter ſe con- «
trouerſiam habeant, ſiue de iure Eccleſiaſtico, «
ſiue de quibuſdam aliis rebus: prius Me- «

« tropolitanus ipſorum cum aliis duobus de ſan
« cta ſynodo Epiſcopis rem diiudicato. Et niſi
« vtraque pars iudicatis acquieſcat, ſed appellā-
« dum putet, tunc beatiſſimus Patriarcha illius
« diœceſeos audientiam ipſis accommodato: &
« illa definito quæ Eccleſiaſticis canonibus & le
« gibus concordant, neutra parte contra ipſius
« ſententiā contradicere queunte. & multa paſſim in hanc ſententiam. Ex quibus manifeſtò cōſtat Patriarchas (vt diximus) in ſuis Patriarchiis ac Præfecturis ſummum ius habuiſſe, neque alterum altero ſuperiorem fuiſſe: ſed cùm ſummam ſinguli poteſtatem haberent, appellationum fines Patriarchiæ terminis circunſcriptos ac cōcluſos fuiſſe. Iam etſi infinitas propè regiones Pontifices R. ſub imperium ditionémque ſuam ſubiūctas obtinerent, ſemper tamen aliquid moliti ſunt, vt in alienam poſſeſſionem irruēdi ſpecioſam aliquam cauſam nāciſcerentur. Nihil autem neque commodius, neque opportunius fore viſum eſt, quā ſi quos Epiſcopos aliæ prouinciæ ſacerdotio abdicarent, eos Epiſcopos ipſi in ſuam priſtinam dignitatem reſtituere conarentur. Quod tum vel maximè opportunum eſſe viſum eſt, cùm forte accidiſſet, vt Epiſcopus aliquis iniuſtè (vt fit) abdicatus eſſe videretur. id quod non multò poſt illud Calchedonēſe concilium, de quo ſuprà memorauimus, vſu venit. Cùm enim Athana

thanaſio cuidã & Paulino (quod refert Socrates hiſt. Eccleſ. II.) Aſianorum Epiſcoporum & ipſius Metropolitani ſententia ſacerdotium abiudicatum eſſet, Romam illi continuò profecti, facilè ab Epiſcopo R. literas ad illos impetrarunt, vt ſe in priſtinum honorem reſtituerent. Quod iſtius mandatum atque auctoritatem quo illi animo tulerint, perutile fuerit ex ipſius Socratis verbis intelligere. Sic enim & qualis Epiſcopi R. epiſtola, & qualem idem ab Aſianis reſpõſionẽ tulerit, cognoſcemus.

Γνωρίζουσι οὖν τῷ ἐπισκόπῳ ῥώμης ἰουλίῳ τὰ καθ᾽ ἑαυ- „
τούς. ὁ δ᾽ ἅτε πρεσβεῖα τῆς ἐν ῥώμῃ ἐκκλησίας ἐχούσης παῤ- „
ῥησιαστικοῖς γράμμασιν ὠχύρωσεν αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τὴν ἀνατο- "
λὴν ἐπιστέλλει τὸν οἰκεῖον ἑκάστῳ τόπον ἀποδιδοὺς καὶ καθα- „
πτόμενος τῶν προπετῶς καθελόντων αὐτούς. οἱ δὲ ἀναζεύ- "
ξαντες ἐκ τῆς ῥώμης, καὶ τοῖς τύποις τοῦ ἐπισκόπου ἰουλίου "
θαῤῥοῦντες τάς τε ἑαυτῶν ἐκκλησίας καταλαμβάνουσι, καὶ "
τὰς ἐπιστολὰς πρὸς οὓς ἐγράφησεν διαπέμπονται. οἱ δὲ δε- „
ξάμενοι ὕβριν ἐποιοῦντο τὴν ἐπίπληξιν. καὶ σύνοδον ἐν τῇ ἀν- „
τιοχείᾳ κηρύξαντες συνελθόντες ἐν αὐτῇ, γνώμῃ κοινῇ σφο- „
δρότερον δι᾽ ἐπιστολῆς ἀντεγκαλοῦσι τῷ ἰουλίῳ, δηλοῦντες „
μὴ δεῖν κανονίζεσθαι παρ᾽ αὐτοῦ εἰ βούλοιντο ἐξελαύνειν τινὰς „
τῶν ἐκκλησιῶν. μηδὲ γὰρ αὐτοὺς ἀντειπεῖν ὅτε Νουάτον τῆς ἐκ- „
κλησίας ῥώμης ἤλαυνεν. ταῦτα μὲν οἱ τῆς ἑῴας ἐπίσκοποι, τῷ „
ἐπισκόπῳ ῥώμης ἰουλίῳ διεπέμποντο. id eſt, Exponũt „
Iulio Epiſcopo R. ſuum negotium. hic autem „
vt pote cum R. Eccleſia primatum honoris haberet (*τὰ πρεσβεῖα* ſic interpretor, vt *τὰ πρεσβεῖα*) „

"quod ſi cui magis placet vſitatum Haloandri
"Priuilegia, non reluctabor) liberè & confiden-
"ter ſcriptis literis illos muniuit, & in Orien-
"tem remiſit, ſuum cuique locum reddens, eóſ-
"que obiurgans, qui temerè illos deiecerant. Hi
"Roma reuerſi, confiſi literis Epiſcopi Iulii,
"ſuas Eccleſias occupant: & literas, quibus e-
"rant inſcriptæ, miſerunt. Alexandrini acce-
"pta iſta contumelia, increpationem obiurga-
"gationémque compoſuerunt. & ſynodo Antio
"chiam indicta, cùm illò conueniſſet, de omniū
"ſententia literis acerbioribus & vehementio-
"ribus Iulium accuſant: docentes non æquum eſſe, ſibi ab illo pręcepta tradi aut leges imponi, ſi vellent quoſdā ex Eccleſiis expellere. Neque enim ſe tum illi contr adixiſſe, cùm ab Eccleſia R., Nouatū expuliſſet. Atque hæc quidē Orientis Epiſcopi Iulio Romanæ vrbis Epiſcopo ſcripſerunt. Hæc Socrates. Quorū planè ſimilia extant apud Cyprianū, qui cc annis ab Eccleſiæ Chriſtianæ initio, Chartaginēſem Eccleſiā adminiſtrauit, in libro Epi.1, ad Cornelium R. Epiſcopum ſcribens, queritur de Feliciſſimo quodam pſeudepiſcopo, qui ab Africanis de ſacerdotio deiectus, Romam confugerat. Nauigare audent, inquit, & ad Petri cathedram, atque Eccleſiam principalem, vnde vnitas ſacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis literas ferre. & paulò pòſt, Nam cùm ſtatutum

ſtatutum ſit omnibus nobis, & æquum ſit pa- "
riter ac iuſtũ, vt vniuſcuiuſque cauſa illic audia- "
tur, vbi eſt crimẽ admiſſum: & ſingulis paſtori- "
bus portio gregis ſit aſcripta, quã regat vnuſ- "
quiſque & gubernet, rationem ſui actus Do- "
mino redditurus: oportet vtique eos, quibus "
præſumus, non circuncurſare, nec Epiſcopo- "
rum concordiam cohærentem, ſua ſubdola & "
fallaci temeritate collidere, ſed agere illic cau- "
ſam ſuã, vbi & accuſatores habere, & teſtes ſui "
criminis poſſint. niſi paucis deſperatis & per- "
ditis minor videtur eſſe auctoritas Epiſcopo- "
rum in Africa conſtitutorum, qui iam de illis "
iudicauerunt. Hactenus Cyprianus. Nunc "
quæ poſt illam Orietalium reſponſionem acciderint, videamus. Paucis pòſt menſibus, temporibus Eccleſiæ poſtulantibus, Sardicam, quod eſt oppidum Illyrici, concilium œcumenicum, id eſt vniuerſale indictum eſt. Eò cùm omnes vndique conueniſſent, orta eſt inter Orientales & Occidentales ſumma de iſtis ipſis iuriſdictionibus ac finibus controuerſia. quapropter ſe illi re infecta in ſuas ſedes receperunt. Reliqui Occidentales perpauci, rogante Oſio quodam, (quem Epiſtola Latino concilio præfixa delirum & impium ſenem appellat, & quòd Arianorum ſectam non improbaret, ex albo ac recenſione Hiſpanienſium Epiſcoporum inductũ eſſe teſtatur) ſic ſtatuerũt

" κεφάλ. β & ε. Siquis Epiſcoporum aliquo in nego
" tio condemnari videatur, & exiſtimet ſe non
" malam, ſed bonam cauſam habere, ſi vobis vi-
" detur, in charitate, Petri Apoſtoli memoriam
" honoremus. & ſcribatur ab illis iudicibus ad
" Iulium R. Epiſcopum, vt per vicinos prouin-
" ciis Epiſcopos, iudicium renouetur, & diſce-
" ptatores ipſe prębeat. Idem capite v, Vt ad ſe-
" dem R. appelletur, & de latere ſuo preſbyteros
cognitores cõſtituat. Quę ſanè illi' rogatio, vt verba ipſa teſtantur ius tum nouum atque inauditum inducebat. Si vobis, inquit, videtur, in charitate Petri Apoſtoli memoriã honoremus. perinde quaſi magnus honos inde Beati Petri memoriæ accedat. Sed vtcunque ſe res habeat, tamen eo concilio iſtud conſtitutũ eſt. Quid eſt igitur, dicet nunc Rufus, quod amplius diſputemus? Fateor tum primùm id inſtitutum eſſe: fateor à ſene rogatum deliro & impio. Veruntamen inſtitutum eſt eo concilio, cuius rata eſt auctoritas. Vide nunc Rufe, quid huic ego tuæ obiectioni reſpondeam. Omitto enim quód concilium iſtud non fuit œcumenicum, id eſt vniuerſale: vt non tantum eius apud nos, quantum aliorum valere debeat auctoritas. Hoc dico, Si maxime concilium iſtud vniuerſale fuiſſet, tamen proximè inſequenti concilio, eóque vniuerſali iſtud totum de appellatione ad Romanum Epiſcopum, abroga-
tum

tum eſſe. Quod eſt iſtud concilium? Cartaginenſe: in quo ducenti decem & ſeptem ſancti Patres interfuerunt, vt titulus oſtendit. in his Beatus Aurelius Auguſtinus, Hipponenſis Epiſcopus. Hoc igitur dico, cùm Apiarius quidam, homo (vt concilium ipſum declarat in literis ad Epiſcopũ R. miſſis) nefarius & ſceleribus omnibus coopertus, propter ſcelerum ſuorum monſtra ac prodigia ſacerdotio ſuo abdicatus, ad Epiſcopũ R. confugiſſet, & ab eo ſimiles literas, quas Athanaſius, impetraſſet, deintegro condemnatum ab eodem concilio fuiſſe: & non vno, ſed quatuor decretis, nimirum XXVIII, XCVIII, CXXIII, CXVI acerrimè interdictum ne quis deinceps trans mare appellaret: & qui hoc faxit, à communione Eccleſię & corporis Chriſti repelleretu. Parum fuit, vt dixi, vno aut altero capite id prohibere, ſed quatuor integris capitibus id ſancitum eſt. Quid amplius? Magnum profectò quiddam, & quod Epiſcopi R. cauſam funditus euertit. Ad hoc ſacroſanctum concilium tres certi homines, Fauſtinus, Philippus, Aſellus, ab Epiſcopo R. cum his mandatis miſſi ſunt: vt ius à Nicęna ſynodo ſuę ſedi tributum, nimirum vt ad eam vndique prouocaretur, conſeruandum curaret. Daniel ſcriba iuſſus eſt de ſcripto mandatum iſtud recitare. Recitatũ eſt caput quintum integrum Sardicenſis concilii, quòd Epi-

ſcopus R.in ſuo mãdato fraudulẽter, impiè ac malitioſè pro Nicęna ſynodo ſuppoſuerat. Omnes qui tum aderant Epiſcopi & Archiepiſcopi negare id ſe vnquam in ſynodo Nicæna comperiſſe. Recitatur exẽplar Nicænę ſynodi, quod tum erat in manibus. nullum de appellatione verbũ. Decretũ fit, vt certi homines Conſtãtinopolim, Alexandriã, Romã denique mitterentur, qui alia exemplaria Nicænæ ſynodi aſportarẽt: ſed maximè Conſtantinopolim, vbi au&ctoritas ipſa, id eſt ἀρχέτυπος Nicęni concilii aſſeruabatur. Anno vertẽte allata ſunt. recitata. nulla de iſto Epiſcopi R. priuilegio ac præcipuo iure ſuſpicio. Scribitur epiſtola de communi Patrum ſententia Romano Epiſcopo, nuſquam illud in Nicæna ſynodo repertum: imò excontrario illo ipſo cõcilio decretũ, vt ipſe ſuis ſe finibus, item vt alii Papæ & Metropolitani, contineret. quare ſi ſaperet deinceps ſua diœceſi ac prçfectura cõtentus eſſet: neque in alienam poſſeſſionem inuaderet. Huic ſententię ſubſcripſerũt ducenti & triginta Patres, in his Fauſtinu, Epiſcopus Potentinæ Eccleſiæ, Legatus Epiſcopi R. Philippus preſbyter Legatus Epiſcopi R. Aſellus preſbyter eiuſdẽ Eccleſię Legatus. Eius autem Nicęnorũ Patrũ decreti concilium hoc quatuor cauſas adſcribit, quas non inutile fuerit cognoſcere. Prudẽtiſſimè, inquiunt, iuſtiſſiméque Nicęni Patres

proui

prouiderunt, quæcunque negotia in ſuis locis «
vbi orta eſſent finienda: nec vnicuique prouin «
ciæ gratiam Spiritus ſancti defuturam, qua æ- «
quitas à Chriſti ſacerdotibus & prudenter vi- «
deatur, & cōſtantiſſimè teneatur. maximè quia «
vnicuique cōceſſum eſt, ſi iudicio offenſus fue- «
rit cognitorū, ad concilia ſuæ prouinciæ, vel e- «
tiam vniuerſale prouocare. niſi fortè quiſquā «
eſt, qui credat vnicuilibet poſſe Deū cognitio- «
nis & examinis inſpirare iuſtitiā: innumerabi- «
libus autem in ſynodo congregatis ſacerdoti- «
bus denegare. aut quomodo ipſum tranſmari- «
num iudicium ratum erit, ad quod teſtium «
neceſſariæ perſonæ vel propter ſexus, vel «
propter ſenectutis infirmitatem, vel multis a- «
liis interuenientibus impedimentis adduci «
non poterunt? De Legatis autem illis tribus, Fauſtino præſertim, graues querimoniæ in iiſdem literis perſcriptæ ſunt, quòd Senatui magnas moleſtias exhibuiſſet, quū ſimularet ſe Eccleſiæ Romanæ priuilegia defendere. Videmus igitur, Rufe, nunc clientis tui improbitatem, perfidiam, impudentiam, apertè ab œcumenico concilio ducentorum triginta Patrum (in queis etiam Beatus Auguſtinus interfuit) patefactam, conuictā & condēnatam. Videmus hoc ipſo concilio abrogatā ſenis deliri rogationem in Sardicenſi concilio perſcriptam. Videmus cuiuſque Metropolitani & Primatis iuriſdictionem prouinciæ ſuæ fini-

bus quaſi cancellis circunſcriptam ac terminatam. Si quantum apud homines, in quibus aliquid eſt reliqui pudôris ac verecũdiæ ſatis eſſet, dicendum fuit, abundè cauſa dicta eſt. Sed quia negotiũ nobis eſt cum homine, quẽ ſatis conſtat ad hanc defendendam cauſam non ipſius bonitate, ſed ſacerdotii alicuius ſpe adductum, deſcendiſſe: non committemus, vt ſuas à nobis argutias & frigidas ieiunáſque captiones non certis exquiſitíſque rationibus conuictas eſſe conqueratur.

Hactenus ea breuiter explicauimus, quæ ad cauſam noſtram confirmandam ſatis apud homines non planè impudentes fore arbitramur. Si noſtra ſponte ad defendendam Chriſti monarchiam, ac proinde ad oppugnandam Pontificis Romani tyrannidẽ deſcendiſſemus, poſſemus multò copioſius & plenius volumẽ, quàm illud Rufi, conficere. Nam etſi nôn confidimus ingenio noſtro, quod fatemur eſſe perexiguum: tamen ipſius cauſæ bonitas, argumentorum ſatis magnam copiam non penitus indocto homini ſuppeditaret. Verùm hæc cauſa ita à multis & eruditis Theologis accuratè & copioſè tractata eſt, vt nihil opus ſit hunc laborem ſuſcipere. Reliquum eſt igitur vt Rufi calumnias & ſophiſticem ita patefaciamus, vt de Epiſcopi R. tyrãnide nemo poſthac dubitare poſſit. In quo eundem ipſum ordinẽ, quem ipſe

ipſe nobis propoſuit inſequemur. Hinc autem exorſus eſt pag.16. Primum dici aliquem aut « tempore, aut reuerentia, aut poteſtate. Roma- « num Pontificem omnibus illis rebus omnium « Pontificum primũ eſſe. Quare iure illi prima- « tum deferri. Hoc loco Rufus non incautè ne- « que incallidè (vt videtur) à genere locutionis Ciceronianæ pauliſper deflexit. Intelligebat enim ſi Primas dicere voluiſſet, ſe bis in limine (vt aiunt) turpiter offenſurum. Cùm enim Primę deferri dicũtur hiſtrionibus aut Comœdis neque tẽporis, opinor, neque reuerẽtię, neque poteſtatis ratio ducitur. ſed quod (vt Donat⁹ ait) maximas partes agant: aut (vt ſcribit Aſconius) ſępius in actu regrediantur. Deinde ſi primas Pontifici R. deferẽdas dixiſſet, qui ſibi eas ſumpſit partes, quas Gręci κωφὸν πρόσωπον, Latini mutã perſonam appellant, videbat ſe, eam quam obductam exoptat, cicatricem refricaturum. Hoc tamen nos, ne ille tam repente præuaricari velle videatur, tantiſper diſſimulemus. In ipſo quidem ſyllogiſmo tacere vitium manifeſtum non poſſumus. Cùm enim ex enumeratione partium ducta hæc ſit argumẽtatio, vtrunque in ea peccatũ, quod Dialectici reprehendunt, ineſſe dicimus. partem enim & deeſſe & ſuperare affirmamus: niſi fortè nobis, Rufe, prima quoque eſſe ordine nõnulla negandum putes: quæ tamẽ neque tẽpore, neque dignita-

D.

te,neque poteſtate cæteris antecellāt.cuius rei ſi exemplū exquiris, ea omnia quę in numerum vel locum cadūt,ſumas licebit. Poteſtate autē primū appellari aliquem, quibus tandem teſtibus cōprobabis? Poteſtas,inquit Paulus, propriè dicitur in magiſtratu,aut parēte,aut domino,l.poteſtatis,De verb.ſignif. Atqui neq; magiſtratus priuato, neque parens filio,neque dominus ſeruo prior ea ſignificatione dicitur. Cùm enim Reges vel principes primos appellamus,dignitatem in illis atque amplitudinem, ordinem denique intelligi volumus. ex quo etiam Superiores propriè appellātur. Cicero ſe multis locis Prætorem primum, AEdilē priorem, Quęſtorem primum fuiſſe gloriatur.idcircóne ſuos collegas,poteſtate,amplitudine,maieſtate antecelluit? At nactus eſt ſortem Peculatus:quam Vrbana Prouincia multis partibus inferiorem eſſe,teſtis eſt pro Muręna oratio. Quæſturam Lilybæi exercuit. An Syracuſano Quæſtore aut dignitate aut poteſtate ſuperior? Sed tempus eſt ad diſputationem ipſam accedere. Fuit quidem inquis, (pa. 18.) Orientis & Græca Eccleſia prior Romana, id eſt prius in Oriente Chriſtus notus, quàm Romæ.ſed omnium Apoſtolorum primus Petrus delectus fuit à Chriſto. Petrus autem Romanus Epiſcopus. quocirca Epiſcopus R. primi Apoſtoli ſucceſſor: & propterea omniū Epiſcoporum primus,tempore ſcilicet. Dixi iam

Rufe,aliquoties, mihi in animo eſſe ſimpliciter tecum & apertè diſputare. quare melius erit tuam argumentationem planius explicare.

Petrus tempore fuit primus Apoſtolorum.

Petrus Romæ fuit Epiſcopus.

Ergo eius ſucceſſor primus tempore omnium Epiſcoporum. Hæc eſt tua, Rufe, argumentatio.negare omnino,quanuis multa manifeſta neges,tamē non potes. Quòd ſi neges, non eo tamē minus erit veritas eruditis omnibus perſpicua.nam quanuis non addas Primus tempore, vt homonymiam tollas, & Primum in concluſione de poteſtate vis intelligi: de tempore tamen inſtitutam in argumento diſputationem maior propoſitio declarat. Hoc igitur ſophiſticum argumentum ſic refellamus. In Oriente & Gręcia prius fuit Eccleſia,quàm Romę.Ibi enim fateris notū, & prædicatū priꝰ fuiſſe Chriſtū,quàm Romę.Eccleſia autē nulla ſine Epiſcopo: id eſt Eccleſiaſte & concionatore. Ergo prius in Oriente & Græcia Epiſcopus, quàm Romæ.ob eámque cauſam Orientis Epiſcopus (veluti Antiochiæ) primus eſt omnium Epiſcoporum. Aſſumptio probatur ex relatis: quia nomen Eccleſiæ ex eorum numero eſt, quæ cum aliquo conferuntur. Eccleſia autem & Eccleſiaſtes, vt concio & concionator, inter ſe cōferuntur. Neque verò in eius verbi explicatione longior ero: in qua cer-

tè pag.165. te tam pueriliter verſatũ eſſe vehementer miror. Eſto, Romæ fuerit primus Epiſcopus. fuerit etiam omnium aliorum maximus & præſtantiſſimus. valeat, inquam, tua captio in verbo Primus: & in concluſione Poteſtatem, in maiore Tempus intelligamus. eóne ſucceſſores ipſius omnes ad longiſſimas vſque ętates omnibꝰ aliis Epiſcopis anteponẽdi ſunt? Exemplo res erit illuſtrior. Sicilia prima fuit populi R. prouincia. in ea Prętor primus (ſic enim antiqui loquebantur) Appius Claudius Cos. pacata quidem & debellata, M. Valerius. Vicerint iſti, & continẽtia, & vigilantia omnes non modò temporis illius, verùm etiam poſteriorum om̃nium ætatum Prętores. Eóne Verres qui amplius centum poſt interiectis annis illos ſecutus eſt, Prætorum omnium ætatis ſuæ aut primus, aut maximus, aut ſupremus iudicabitur? Si locum ſpectemus, omnium, inquit Cicero, nationum exterarum princeps Sicilia ſe ad amicitiam, fidémque populi R. applicuit. prima omnium, id quod ornamentum imperii eſt, prouincia eſt appellata. Si Præturam, prima fuit Prouincialis Sicula. Hoc loco te, Ruſe, teneri fatearis neceſſe eſt. Vt enim Verres, quanuis reuera primi & in prima prouincia Prætoris ſucceſſor fuerit, nequaquam tamen primus omnium Prætorum vel Aſiæ, vel Macedonię, vel Gallię, dici poteſt: ſimiliter Iulius III

ſi maximè primi & in prima Eccleſia Epiſcopi ſucceſſor ſit, non tamen primus omnium Epiſcoporum appellari poterit, neque tempore, neque poteſtate, neque dignitate, neque alio vllo præſtantiæ genere. Quanquam quid eſt, cur tempore Romanam Eccleſiam cæteris anteponas? Chryſoſtomus enim Antiochenæ ſuę hunc primatum vindicat. Homilia III ad populum Antiochenũ ſic ſcribit. Ciuitatum omniũ Antiochena noſtra Chriſto eſt optatiſſima. Et ſicut Petrus inter Apoſtolos primus Chriſtum prædicauit: ſic inter ciuitates (ſicut iam prædixi) hęc prima, tanquam coronam quandam admirabilem, Chriſtianorum tulit appellationẽ. & Homilia XVII, Quæ verò eſt ciuitatis noſtrę dignitas? Contigit primùm Antiochiæ diſcipulos appellari Chriſtianos. Hoc autem ciuitatum quæ ſunt in mundo, ciuitas habet nulla, neque ipſa Romuli ciuitas. Propterea contra omnem terrarum orbem Antiochia oculos erigere poteſt. Hæc Chryſoſtomus.

Sequitur altera diſputatio. Molinæus probat ex epiſtola Pelagii 99. diſt. c. nullus: vniuerſalis nomen improbatum eſſe, & interdictum, ne quis Eccleſiaſticam dignitatem ſuſtinens eo vtatur. Nullus Patriarcharum, inquit Pelagius, vniuerſitatis vocabulo vnquam vtatur, quia ſi vnus Patriarcha vniuerſalis dicitur, Patriarcharum nomẽ cæteris derogatur. ſed abſit

„ hoc à fidelibus, &c. Videamus Rufi reſpóſio-
„ nem, Hæc verba, inquit Rufus, ad Patriarchas
„ tantùm pertinent: non verò ad Romanos Pon
„ tifices. Sunt enim quatuor Patriarchæ, Con-
„ ſtantinopolitanus, Antiochenus, Alexandri-
„ nus, Hieroſolymitanus, pari dignitate & pote-
ſtate. Deus malè perdat iſtam ſophiſticé. Gra-
tianus vnico interiecto verſu ſcripſerat hoc
« modo: Primæ ſedis Epiſcopus non appelletur
« princeps ſacerdotum, vel ſummus ſacerdos,
« aut aliquid eiuſmodi. Vniuerſalis autẽ nec e-
« tiam Romanus Pontifex appelletur. Hoc, in-
quã, modo Gratianus ſcripſerat. Si tibi cũ ho-
mine ſtomachoſo res eſſet, Rufe, & te nunc ne
bulonem perditum, impudẽtem, perfrictę fron
tis appellaret, quid laceſſitus reſponderes? at
quis erit tam leni animo, cui tanta impudentia
ſtomachum non moueat? ſed non faciam vt na-
turam meam obliuiſcar. Vt igitur nomen Epi-
ſcopi R. nõ eſſet diſertè appellatum, & lingua
(vt aiunt) nuncupatum, tamen Patriarcharum
nomine ſatis intelligebatur. Falſum eſt enim
quod Rufus ait, Romanum Epiſcopum non eſ
ſe Patriarcham. non tam quòd (vt antea dice-
bamus) Patriarchæ omnes, qui Archiepiſcopi,
ſiue Metropolitani erãt, dicebãtur: quàm quia
in Conſtantinopolitano concilio II, capite
XXXVI, vnde iſti ſuos Patriarchas, quaſi de cælo
delapſos putãt, quatuor iſti digniſſimi & qua-

ſi primarii numerantur, Romanus, Conſtantinopolitanus, Alexādrinus, Hieroſolymitanus. Nam quod (pagina 75) iſtos ſolos quatuor Patriarchas, Conſtantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenū, Hieroſolymitanum, dicis à Gratiano obſeruatos eſſe ex ſexta ſynodo diſtinct. xxvii, c. Renouantes: hoc totum falſum, fictum, & commentitiū eſſe nullo negotio probabimus. Atque vt iſtud intelligi planiꝰ poſſit, vtraque illa capita & ipſius concilii ſcilicet, & Gratiani huc tranſcribemus. ita enim & Gratiani pudorem, & ſimul vnde iſtam ingenuitatē Rufus didicerit, cognoſcemus. Nos enim Gratianū apud omnes bonos & cordatos viros falſi reū facimus: quòd ſacroſancti œcumenici concilii decretū, impudenter, malitioſè, fallaciter, & impiè corruperit. Verba cōſilii hęc ſunt.

Ἀνανεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέ- „
ρων τῶν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελ- „
θόντων, καὶ τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα τῶν ἐν χαλκηδόνι συνα- „
θροισθέντων νομοθετηθέντα, ὁρίζομεν ὥστε τὸν κωνσταντινου- „
πόλεως θρόνον τῶν ἴσων ἀπολαβεῖν πρεσβείων τοῦ τῆς πρε- „
σβυτέρας ῥώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκεῖ- „
νον μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ᾽ ἐκεῖνον ὑπάρ- „
χοντα, μεθ᾽ ὃν ὁ τῆς ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, καὶ μετὰ τοῦ- „
τον ὁ τ' ἱεροσολυμιτῶν πόλεως. id eſt, Renouātes quę „
à CL ſanctis Patribus, qui in hac à Deo ſeruata „
& regia vrbe conuenerunt, & DCXXX qui Cal- „
chedone congregati fuere, ſancita ſunt, defi- „

" nimus, vt Conſtantinopolis ſedes pari fruatur
" honoris primatu, atque ſedes antiquioris Ro-
" mę: & in Eccleſiaſticis negotiis æquè atque illa
" magnificetur: cùm ſit poſt illam ſecunda, poſt
" quam Alexādrinorū megalopolis, & poſt hanc
" Hieroſolymarum vrbis. Hæc illi. Significant
autem Conſtant. I, cap. III, Calchedonenſis XXVIII. Hoc caput quanta cum fide & religione Gratianus diſtinctione XXII, can. Reno
" uantes, deſcripſerit, videamus. Renouātes, in-
" quit, ſancti Conſtantinopolitani decreta con-
" cilii, petimus, vt Conſtantinopolitana ſedes, ſi-
" milia priuilegia quę inferior Roma habet, acci
" piat, non tamen in Eccleſiaſticis rebus magni-
" ficetur vt illa, ſed hæc ſecunda poſt illam exi-
" ſtens, prius quàm Alexandrina ſedes numere-
" tur, deinde Antiochena, & poſt eam Hieroſo-
" lymitana. In priuatis rebus ſiquis teſtamenti tabulas corrupiſſe arguatur: antiquiſſima lege de ſaxo deiici iubetur. Lege Cornelia omnibus publicatis eius fortunis deportatur. In tabulis Eccleſiæ publicis, in monimentis noſtris ſanctiſſimis, quę iſti æquè ac ſacras literas venerari ſe & colere profitentur, Gratianus qui tā apertam ac manifeſtam falſitatē induxit, quos cruciatus cōmeritus eſt? Nos totū illud tam ingēs volumē Gratiani, quod Decretū appellatur, ſimillimis falſitatibus atque corruptionibus refertum eſſe teſtamur, & ſi quando otium ſuppedita

peditabit, nos planũ facturos profitemur. Sed ad inſtitutum reuertamur. Ex ipſius concilii verbis intelleximus falſum eſſe quod & Gratianus & Iſidorus & omnes omnino Canoniſtæ nobis tradunt: quatuor Patriarchas eo cõcilii capite conſtitutos eſſe. non enim qui Patriarchæ, ſed qui primarii & digniſſimi omniũ ſint, dũtaxat exponit. præterea falſum quoque & commẽtitium eſſe videmus, quod Rufus ex magiſtri ſui ſchola nobis protulerat, Romanum Epiſcopum inter Patriarchas non numerari, ſed in eius locum, Antiochenum. Et meminerit nos de veteri illo concilio diſputare, non de ſuis Decretalibus. Quod ex Pelagio poſtea de iure pallii protulit, contra oṃnes omnium conciliorum leges ab ipſo Pelagio R. Epiſcopo, vt potentiæ ſuæ ſeruiret, vſurpatum eſſe, facilè ex his quæ antea dicebamus, licet intelligi. In Nicæna ſynodo κεφ.γ, & Laodicenſi, κεφ.ιϛ. conſtitutum eſt, vt Epiſcopi à ſuæ prouinciæ concilio creentur: Τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων, δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ μητροπολίτῃ. id eſt, Auctoritas verò & confirmatio eorum quę facta erunt, ſit penes cuiuſque prouinciæ Metropolitanum. In Calchedonẽſi κεφ.κη, vt Conſtantinopolitanus Epiſcopus creet totius Ponticæ, Aſiaticæ & Thraciæ Metropolitas. κι, & ιζ, vt omnes Epiſcopi quibuſcũ aduerſus Metropolitam ſuum controuerſia eſt, ad regię vr-

. bis Conſtantinopolis Epiſcopum confugiant. de Romano Epiſcopo verbum nullum. de pallio ab Epiſcopo R. impetrando nulla ſuſpicio. Quare & quę nunc Rufus ex Pelagio, & quæ pòſt ex Anacleti nomine falſò inſcripta epiſtola proferet, iam nunc duabus hiſce rationibus cõfutata eſſe volumus. primùm quia nemo in re ſua ius aut teſtimoniũ dicit. Africanus, inquit Cicero, qui ſuo cognomine declarat tertiam partem orbis terrarum ſe ſubegiſſe, tamen ſi ſua res ageretur, teſtimonium non diceret. Deinde, quia potentiam iſtam legibus omniũ conciliorũ vetitã eſſe oſtẽdimus. Quapropter aut concilia Eccleſiæ omnia iſti funditus exurant ac deleant, aut contra illorum leges ac ſanctiones ſe iſtam ſibi potentiã paraſſe fateãtur.

Sequitur tertia diſputatio. Quia Rufus videbat, vniuerſalis nomen tam multis tum Pelagii tum Gregorii manifeſtiſſimis iudiciis damnari: confugit ad nominis interpretationem, quod ambiguum & anceps eſſe cõtendit: quę vſitatiſſima eſt latebra omniũ ſophiſtarũ.
„ Vniuerſale, inquit Rufus, aut illud eſt quod
„ cõplexu ſuo partes & inferiora quædã habere
„ intelligitur: aut pro ſingulari, vno, & ſolo acci-
„ pitur. Hac ſignificatione vetitum eſt, ne quis
„ dicatur Vniuerſalis: illa verò permiſſum. Nos
„ iſtam ſophiſticẽ in hac ipſa nominis interpre-

tatione

tatione, quaſi beluam in cubili ſuo deprehenſam, mactemus. Qua lingua Conſtantinopolitanus Epiſcopus vtebatur, Rufe? Græca non negas. οἰκουμενικὸν enim ſe (vt tute ais) nominabat. cui verbo quæ ſubſit ſententia, nemo ignorat. Significat enim πάσης τῆς οἰκουμένης, id eſt totius terrę habitabilis Epiſcopũ: quaſi diceret Epiſcopum omniũ totius terrę Epiſcoporum. Teneamus igitur hanc de nomine diſputationem, & Cypriani ſanctiſſimi viri & antiquiſſimi Martyris teſtimonium de hac appellatione audiamus. In oratione quam habuit in concilio Carthaginēſi, quod in ipſius volumen relatum eſt, ſic inquit. Supereſt, vt de hac ipſa re quid ſinguli ſentiamus proferamus. Neque enim quiſquam noſtrûm Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit, aut tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem collegas ſuos adegit: quando habeat omnis Epiſcopus pro licentia libertatis & poteſtatis ſuæ arbitrium proprium, tanquam iudicari ab alio non poſſit, quum nec ipſe poſsit alterum iudicare. ſed expectemus vniuerſi iudicium Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui vnus & ſolus habet poteſtatem & præponendi nos in Eccleſiæ ſuæ gubernationem, & de actu noſtro iudicandi. Hæc Cyprianus. Sed ad Vniuerſalis tamen interpretationem accedamus. Vbi tandiu magiſter iſte atque auctor Latinæ linguæ delituit?

qui nos doceret vniuerſalis nomine intelligi e- " tiam ſingularem. Eccleſia, inquit, dicitur vni- " uerſalis, id eſt ſingularis: eſt enim vnica tantùm " Eccleſia, quæ etiam catholica, id eſt vniuerſa- " lis nominatur. Quid hoc homine miſerius? vt Epiſcopi R. à quo ſacerdotiolum mercedis expectat, cauſam tueatur, facilè patitur ſe nō modò calumniatorem, ſed etiam indoctum haberi. An cùm dicimus Vniuerſꝰ orbis terrarum, idē ſignificamꝰ quòd ſingularis? Singularē quidē eſſe atque vnicum inter nos conſtat. nam etſi ſophiſtam te haberi pateris, non tamē, opinor, etiam Gymnoſophiſta exiſtimari vis: quum ſatis iam tibi, vt audio, à procuratorum Pariſienſium gratia & cauſis forenſibus frigeat. Quid ergo eſt? id pueri in ludo ex præceptis dialecticis cognoſcunt. Cùm Vniuerſum dicimus, quia partium cum toto comparationem ſignificamus, veluti ſi quis dicat Vniuerſus orbis in tres partes diuiditur: ad categoriam, quā πρός τι appellant, cogitatio refertur, id eſt ad relationem. Cùm dicimus eundem eſſe ſingularem, ad Quantitatē. Quare cùm vniuerſalem Eccleſiam ſiue καθολικὴν nominamus, ad partes, id eſt ſingulas eius prouincias, diœceſes, præfecturas reſpicimus. Quum ſingularem, vnam, ſimplicem, ſolitariā, tum ad quæſtionē Quot ſunt Eccleſiæ, mentem animúmque referimus. Mihi ſanè permoleſtum accidit, in iſtis puerilibus

bus

bus diſputatiunculis verſari:ſed me iſtius importuna calumnia id facere coegit. Tametſi res vno verbo ſic expediri poterat. dubitatum non fuiſſe, an vnus duntaxat eſſet Epiſcopus in toto orbe terrarum. neque enim quiſquam negabat alios eſſe Epiſcopos: ſed an ille eſſet totius terrarũ orbis Epiſcopus, & (vt Cyprianus ait) Epiſcoporum Epiſcopus, quem Græci œcumenicum, Latini vniuerſalem nominarunt. Quare frigidam & ieiunam eſſe Rufi calumniam, qui nomen vniuerſalis pro ſingulis poſitum affirmabat, facilè cuiuis eſt perſpicuum.

Ad extremum in iſtum ſeſe angulum rerudit. Non ſunt, inquit, exiſtimandi non eſſe " qui dici nolunt. Cuius rei exempla nobis vndi " que conquiſiuit. Profert Pompeiũ, Cæſarem, " Antoninum, & alios innumerabiles, qui Magni, Domini, Optimi cognomen, quod eis tamen reuera conueniebat, repudiarũt. Ita diſpu at Gregorium vniuerſalem quidem Epiſcoum fuiſſe: ſed dici tamen noluiſſe. poſtea dum auli & Chriſtianorum hominum modeſtiam, nitatem, humilitatem dilaudat, quatuor aut uinque paginas vaniſſima & inaniſſima louacitate contaminat. Si concedamus Rufo, on de re, ſed de nomine tãtùm diſputare Greorium: & eum vniuerſalem eſſe, cui tamen no en non tribuitur: hoc tamen Epiſcopi R. cau

ſam grauiter lædit. Licebit enim hoc modo concludere: Conſtãtinopolitanum Epiſcopum eſſe vniuerſalem, tametſi Gregorius ei nomen illud conuenire neget: aut certè non propterea non eſſe, quia nomen illi denegatur?
" Noua, inquit, ſuperbia idem frater meus vni-
" uerſalem ſe Epiſcopum appellat. Sed ipſius de
" ſe Gregorii verba cognoſcamus ex canone
" Ecce, diſtinct. 99. Si vniuerſalẽ, inquit, me Pa-
" pam veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc eſſe, quod me fatetur vniuerſum. Quid magis potuit perſpicuè dicere? Si vniuerſa Sicilia eſt populi R. nihil eius eſt Carthaginenſium. eodem modo ſi vniuerſalis, inquit, Papatus, ſiue Epiſcopatus meus eſt, nullus eſt extra me nec Papa nec Epiſcopus. quo in loco Gregorius etiã confirmat quod ſuprà dicebamus: Papæ nomẽ aliis quoque Archiepiſcopis omnibus commune tum fuiſſe. Sed in hac longa recenſione eorum quos Rufus enumerat, qui id quod erant, dici tamen recuſarunt: cogimur in homine doctiſſimo eruditionem deſiderare. Pompeius, inquit, etſi Imperator erat victo Domitio, vt Plutarchus refert: ſe tamen in literis Imperatorem non inſcribebat. Plutarchus de nomine Imperatoris verbum nullum facit: ſed de Magni vocabulo duntaxat. Inter Magni autem & Imperatoris nomen, multum intereſt. & Magni appellationem Appianus, Liuius, & alii

ii in multo poſteriorem ætatem reiecerunt. ed fortaſſe memoria lapſus, Plutarchum pro æſare nominauit. nam Cæſar commẽtario de ello ciuilii III, prælio in Achaia ad Dyrra- ium cõmiſſo, ſcribit Pompeium Imperato- m eſſe appellatum: eúmque hoc nomen obti iiſſe, atque ita poſtea ſe appellari paſſum eſ- . ſed neq; in literis, quas ſcribere ſolebat, ne- ıe in faſcibus inſignia Laureæ prætuliſſe. At æſar indignitatis conſcientia eum honorem cuſaſſe Pompeium intelligi voluit. nam eo nore decorabantur duces parta victoria, vt t conclamatione militum, aut Senatus de- eto imperatores appellarentur: & in faſcibus literis Lauream, eius victoriæ inſigne, præ- rent. Cæſar autem non victoriam illam, l caſum fuiſſe narrat. cuius rei conſcium mpeium, ab honore illo non modeſtia, ſed ıſcientia indignitatis abſtinuiſſe. vt ſi Pon- cis R. recuſationem cum illa Pompeii Ru- conferre voluerit, non magnoperè lucte- r. tametſi inſtituta Rufi diſputatio, non eius ı ſe non appellaret, ſed qui ab aliis dici nol- exemplũ poſtulabat. Liuius Druſus, inquit, ıæſtor in prouincia lictore vti noluit. Hoc m magnũ eſt? Procuratio minima, quę ne- ſellam habebat curulẽ, neque ius imaginis que agendi cum populo poteſtatem, neque picia, denique quæ vix magiſtratus erat

digna nomine, faſces non habuit. Si de faſci-
bus dicendum erat, non tibi potius, Rufe, Pu-
blicolæ Conſulis, quàm iſtius tenuiſſimæ po-
teſtatis in mentem veniebat? Reliqua ſunt eiuſ
modi. Vitellius Cæſaris nomen, Cæſar Regis,
Auguſtus Domini recuſauit. quid tum? at erāt
hoc ipſum quod dici recuſabāt. Doceas igitur
oportet, Gregorium vniuerſalem Epiſcopum
fuiſſe, priusquàm illius cum iſtorum, recuſa-
tionem compares. At Gregorius non tam no-
men cuiquam conuenire, quàm rem ac verita-
„ tem negat. In epiſtola LXXVI, lib. VI, Corruit,
„ inquit, vniuerſa Eccleſia à ſtatu ſuo, ſi is qui
„ vniuerſalis dicitur cadit. Item epiſtola. LXXX,
„ Nullus vnquam deceſſorum meorum hoc pro-
„ fano vocabulo vti voluit. quia ſi vnus Patriar-
„ cha vniuerſalis dicitur, Patriarcharum nomen
„ cęteris derogatur. In iſto ſceleſto vocabulo cō-
„ ſentire, nihil aliud eſt, quàm fidem prodere. &
„ lib. VII, epiſtola CXCVI, Ego autem fidenter di
„ co, quòd quiſquis ſe vniuerſalem ſacerdotē vo
„ cat, vel vocari deſiderat, in elatione ſua Anti-
„ chriſtum præcurrit: quia ſuperbiendo ſe cæte-
„ ris pręponit. Quòd ſi tam longè repetitis exem
plis docendum Rufo videbatur, ab iis remota
vocabula, in quibus tamen res ac veritas ineſ-
ſet, nunquam ne homini erudito in mentē Re-
gis nomen apud populum R. veniebat? an non
facilius fuiſſet, iſtam totam diſputationem vno
verbo

erbo conficere, quum omnia iura, poteſta-
m, inſignia, quę Regum fuiſſent, tradita Con
libus dixiſſet, Regum tamen eis denegatam
ppellationem?

9. Molinęus damnarat Epiſcopum Rauen
tem, & eum Antichriſti præcurſorem appel-
rat, quòd primatũ occupare conaretur. Ru-
s Rauennatem hæreticum inclamat, & ab
cleſiæ Romanæ ſocietate non deſciuiſſe, vt
olinæus dixerat, ſed decidiſſe. in hoc enim
rbo miras nobis lites commouit. Et dùm il-
d probat, amplius ſeptem integras paginas,
o more, aut morbo potius, verbis inanibus
farcit. quod ego ſanè quorſum ille, aut quem
finem faciat, non diſpicio. Vtrũ grauius eſt
Rauennatem Epiſcopum Antichriſti præ-
rſorem, eſque viam munientem, an hæreti-
m appellare? Quacunque de cauſa Rauẽnas
i in omnes Eccleſias primatum arrogarat, id
contra omnes omnium conciliorum leges
que ſanctiones fecerat. eodem modo qua-
nque de cauſa quiuis alius iſtud aude-
t, in eandem legum offenſionem incurret,
Antichriſti præcurſor, aut verius Anti-
riſtus appellari poterit.

12. 13 Hoc loco de Phocę iudicio inſtituta
ſputatio eſt. quare Pauli Diaconi, qui fuit
ualis tẽporũ illorum, & quem Rufus ſolum,
ecto Platina, audiẽdum putat, proferamus.

E.

« Phocas, inquit, extincto Mauritio eiúſque fi-
« lio, Romanorũ regnũ inuadens per octo anno-
« rum curricula principatum tenuit. Hic rogãte
« Papa Bonifacio, ſtatuit ſedẽ Romanę & Apo-
« ſtolicæ Eccleſiæ primam eſſe: cùm prius Con-
« ſtantipolitana ſe primam omnium Eccleſia-
« rum ſcriberet. hæc ille. Rufus ex his Diaconi verbis, primatum epiſcopo R. quæſitum affirmat: tum quòd ius facit ſententia l. 3, De lib. agnoſ. l. 8, De inoff. teſt. tum quòd continuata ex eo tempore eius iuris poſſeſſio, præſcriptionem induxit. ſimúlque tum ex ciuili, tum ex Canoniſtarum iure quãtum ad iuſtam præſcriptionem temporis requiratur, copioſè exponit. in quo ita ſe diligit, ac magnificè circunſpicit, quaſi nouum aliquem & adhuc inauditum legis alicuius damnatæ (vt noſtri loquuntur) ſenſum nobis de ſuperiore loco interpretaretur. & reuera narrare nobis illum, quæ ipſi noua eſſent, veriſimile eſt: cùm in reb⁹ tã tritis & peruulgatis, quaſi nouus aliquis hoſpes eſſe videatur. veluti cùm quodã loco narrat omne ius, aut ad perſonas, aut ad res, aut ad actiones pertinere. Sed ad rem accedamus. Valeat iſta Phocæ ſententia. quid tum? Phocas ſtatuit vt Eccleſia R. ſit prima. vtrum tempore, an honore, an poteſtate? hãc enim nobis partiũ enumerationẽ paulò antè tradidiſti. Si tẽpore, ſtultè. Præterita enim mutare quî poteſt? Antiochia, inquit Chyſoſt. prima nomen Chri

tianorum tulit. propterea contra omnẽ terra-
um orbem oculos erigere poteſt. Si hono-
e, nihil hic iudex noui ſtatuit. nam, vt ſæpe
ntea demonſtrauimus, omnibus antiquis
ōcilus τὰ πρεσβεῖα τ̃ τιμῆς, id eſt primatus hono
is Eccleſiæ Romanæ delatus eſt: ita tamen vt
Conſtantinopolitana, quæ alterum ab illa lo-
um obtinebat, τὰ ἴσα πρεσβεῖα, id eſt eundem
rimatum haberet. Iuſtinianus in l. inter cla-
as, C. de ſumma Trinitate, ſcribit ſe vniuerſas
Orientis Eccleſias Romanæ ſedi ad fidei & re- "
igionis vnitatem ſubiungere. Nam de reli- "
ione tantùm loquitur, quam iubet omnes "
Eccleſias habere ſimilem Romanæ Eccleſiæ.
uod idẽ Gratianus, Valentinianus & Theo-
oſius antè amplius centum annis conſtitue-
ant, l. I, eiuſdem tit. vbi etiam Alexandrina
Eccleſia Romanæ coniungitur: neque alium
rincipatum Romanæ Eccleſiæ tribuunt, niſi
uòd Trinitatis fidem fortiter & conſtanter
enuerit: quæ diſputatio Orientis Eccleſias
nirandum in modum perturbauit. Si poteſta-
e, impiè, & contra omnes conciliorum Ec-
leſiæ antiquiſſimas conſtitutiones. An po-
uit Phocas, mitto dicere, perfidus, proditor,
nterfector domini & Imperatoris ſui Mau-
itii: ſed an potuit Phocas, ſi maximè Impe-
ator ſapientiſſimus & inuictiſſimus fuiſſet,
ot ac tanta Eccleſiæ decreta, vnius ambitio-

ſi Epiſcopi gratia conuellere ac commutare? Nā quid rationis habuerit non percontor. Rogatu, inquit Paulus, & precibus Bonifacii Romani Epiſcopi, ſtatuit vt Romana ſedes prima haberetur. In canonibus, qui dicuntur Apoſtolorum, ſancitum eſt, vt ſingulę prouinciæ ſuos habeant Primos, ſiue Primates atque Antiſtites: & vt Epiſcopi ipſius prouīcię nihil grauius agant ſine ipſius ſententia. Hoc innumeris poſtea conciliis ac decretis confirmatum & conſtitutum eſt. Si ſingulæ prouinciæ ſuum habēt τὸν πρῶτον, id eſt Primum, ſiue Primatē, quid aliud Bonifacius ille à Phoca tanta contentione deprecatus eſt, dum primatū ſolus petebat, niſi vt Primates in ſingulis prouinciis tollerētur? nam etiā antea Primus erat in ſua prouincia: vt alii item in ſuis gentibus ac prouinciis: vt ipſe Conſtantinopolitanus multis in regiobus. qui ſi primatum ſibi in omnes prouincias vindicarat (vt Paulus Diaconus ſignificat) leges Eccleſiæ violarat, & tyrannidem occuparat eam, quam poſtea Romani Pontifices ſibi arte & induſtria ſua quæſiuerunt. Quòd ſi præſcriptionem nobis atque vſum multarum ætatum Rufus obiicit, proferat ſimul titulum nobis iuſtum aliquem oportet: & hoc amplius, bonā R. Pontificis fidem oſtendat. Alioqui meminerit legis, Aduerſus furem æterna auctoritas eſto. Furem autem fuiſſe Bonifacium, vel ex hoc

intelligi

ntelligi poteſt, quòd rem à non domino ma-
a fide acceperit.neque enim Imperatorũ hanc
n vniuerſam Eccleſiam poteſtatem non eſſe,
ut conciliorum omnium leges ab illo nebu-
one cõuelli non poſſe,ignorabat. Quid?cùm
uſtinianus ſtatuebat vt omnes Orientis Ec-
leſiæ,fidei ac religioni Romanæ ſedis ſubiice-
entur,pro ſuóne iure id ſtatuebat,an magiſtra
us ciuilis fines migrabat, cuius in Eccleſias,
c religionẽ nullum eſt imperium? Quid enim
i Arianorum diſciplinã valere in Eccleſia iuſ-
ſſet?vtrum eius imperio parendũ putaremus,
n populi R. prudentiſſima conſuetudine v-
eremur: cuius in legibus id ſemper ad ſcri-
tũ erat, Si quid ius non fuit rogari, eius ea le-
e nihilum rogatum? Quod Rufus poſtea re- „
pondet ad præceptũ Chriſti, Quiſquis maior „
olet fieri, miniſter eſto: & primus cęterorum „
eruus: hoc ad dominandi libidinem non ad „
ræfecturam aliquam pertinere: non diſſenti-
nus.Etenim iam antè docuimus,ſingulas pro-
incias ſuos Primates habuiſſe.Sed quum Bo
ifacius id tanto ſtudio tantáque ambitione
õtẽderit,vt primus Epiſcoporũ appellaretur:
udet ne Rufus illum quaſi ab iſta dominandi
c præeũdi libidine purum atque integrum de-
endere? quanquã pagina 56,quæ poſt aliquot
nanes ſequitur, vtrum defendere videtur,an
otius præuaricari? cùm hoc modo loquitur.

" Cùm, inquit, Diaconus dicit Conſtantinopo-
" litanam Eccleſiam ſe primam omnium ſcribe-
" re cõſueſſe, ſic locutus eſt, pro eo quod eſt, vni-
" uerſalẽ & οἰκουμενικὴν ſcriberet: eadẽ enĩ eſt vis
" verborũ. Accipio interpretationẽ, & ſimul te, Rufe, quaſi conceptis verbis prȩeunte, ſic pronũtio. Ergo Epiſcopus R. vniuerſalẽ ſe & οἰκουμενικὸν appellãdum curauit. Id enim quod alter habebat tantũmodo impetrauit, vt Pauli Diaconi verba teſtantur. Hoc autem Antichriſto propriũ eſſe, tute paulò antè ex Pelagii & Gregorii verbis diſputabas.

Quod eadem pagina Nouellam Iuſtiniani profers, qua ille conſtituit R. Epiſcopũ τὸν πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων, id eſt, primũ eſſe omniũ ſacerdotum, ſecundum ordinem Conſtãtinopolitanũ retinere: hoc quemadmodũ ille accipiat, iã antè ex cap. xxxvi Cõſtantinop. ſynodi II quæ auctoritate ipſi⁹ Iuſtiniani facta eſt, explicauimus. Eo enim concilio nihil de hoc nomine Primus omniũ ſacerdotum, decretum
" eſt: ſed tantùm κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῶν ἴσων ἀπο-
" λαβεῖν πρεσβείων τῷ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης θρόνου, καὶ ἐν
" τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκεῖνον μεγαλύνεσθαι πράγμασι, i.
" Conſtantinopolis ſedem parem gradum hono
" ris, quem habet veteris Romæ ſedes, recipere: & in negotiis Eccleſiaſticis ȩquè ac illã magnifieri. Et hoc ipſum voluiſſe Iuſtinianũ, initium Nouellæ declarat: vbi Nicenæ, Conſtantino-

politanæ

olitanæ,Epheſinæ,Calchedonẽſis,& aliarũ le-
b⁹ ſe perinde vt ſacris ſcripturis parere pro-
tetur. Et certè ſic ſe res habet, vt neque ipſe
ſtinianus, quanuis magnus & auguſtus, ne-
ue Phocas, quanuis ignauus & proditor, ne-
ue alius denique de rebus tantis contra con-
liorum leges decernendi auctoritatem ha-
uerit.

His ſubiuncta eſt longa diſputatio de lege
õſtantinopolitani cõcilii: vt Cõſtãtinopoli-
næ ciuitatis Epiſcopus habeat primatum ho
oris poſt Romanum pontificem, propterea
uod ſit noua Roma. Eã nos ex ipſius Calche-
onenſis concilii (quo nullum debemus me-
orem quærere interpretem) capite XXXVIII.
ulò antè ita perſpicuè, itáque dilucidè decla
uimus, vt nihil nunc ad ſex aut ſeptem iſtius
genioſi defenſoris paginas frigidis & ieiunis
gutiis refertas reſpondere neceſſe ſit. Nam
uòd pag. 64, 65 & aliquot inſequentibus di-
utat Petrum Apoſtolorum principem ei ci-
tati primatum Eccleſiæ tribuiſſe: in qua i-
e præfuit: vt ſi Romæ non fuiſſet, ſed Syra-
uſis aut Lutetiæ: non Romanus, ſed Syracu-
nus aut Pariſiorum Epiſcopus præſtantiſſi-
us & maximus Põtifex appellaretur: hoc quã
ſurdum atque ineptũ ſit, quis non videt? Per
de eſt enim ac ſi diceret, Petrus loco dignita-

tem tribuit, locus Petri ſucceſſoribus. ex quo quidem illud conſectarium tibi referre atque obiicere licebit: ſi vrbs eſſet diruta, aut ſub Turcorum imperium ſubiuncta, vt nullus relictus eſſet Pōtifex in Eccleſia maximus. Quid enim ſi Petrus Conſtātinopoli Epiſcopus fuiſſet? Ei, vt tu quidē affirmas, vrbi principatum tribuiſſet, & quādiu in ea Epiſcopus fuiſſet, tādiu fuiſſet maximus Pontifex. at ea perdita Pōtificū quoq; principatus vnà periiſſet. Sed quid argumētamur? Rufus cōtendit Epiſcopatū Petri primatum Eccleſiæ R. detuliſſe: neque aliūde iſtam dignitatem quæſitam eſſe. Hoc concedamus: & illo præeunte verba, ſic cōcludamus. Primatus Eccleſiæ R. non niſi ex Epiſcopatu Petri profectus eſt. Petrus non fuit Romæ Epiſcopus, neque verò potuit. Quare nullum illa primatū habeat neceſſe eſt. Aſſumptio probatur ex Irenæo & Tertulliano, grauiſſimis auctoribus, & Apoſtolorum ætati ferè coniunctis. quia Petrus non Epiſcopus fuit, ſed Apoſtolus, qui nullam certam ſedem ac præfecturam habebat (vt Epiſcopi:) ſed obibat & peragabat ſingulas prouincias: Iudæos tantùm non exteros, ac propterea non Romanos docens. Irenęus igitur libro in Valent. III, Fundātes, inquit, & inſtruētes beati Apoſtoli Petrus & Paulus Eccleſiam Romanam, Lino Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ tradiderunt.

ſuccedit

ſuccedit autem ei Anacletus. poſt eum tertio loco ab Apoſtolis Epiſcopatum ſortitur Clemens. Apertè Irenæus Linum primum R. Epiſcopũ appellat, ſecundũ Anacletum, tertiũ Clementem. Pręterea cùm cuiuſque ciuitatis vnus tantùm ſit Epiſcopus, Paulus autem Petro ſemper adiungatur: vtrum quæſo illorum Romæ tum Epiſcopatum habuiſſe, Rufe contendes? Tertullianus libro de pręſcrip. hæret.
x, Euoluant, inquit, ordines Epiſcoporũ ſuo- «
rum: ita per ſucceſſores ab initio decurrentes, «
vt primus ille Epiſcopus aliquem ex Apoſtolis «
vel Apoſtolicis viris habuerit auctorem & an- «
teceſſorem. Smyrnæorum Eccleſia Polycarpũ «
ab Ioanne collocatum refert. ſicut Romano- «
rum Clementem à Petro collocatum. Manife- «
ſtò igitur Tertullianus Clementem primum «
R. Epiſcopum, item vt Polycarpum Smyrnęo- «
rum appellat: & vt non horum Ioannem Apo- «
ſtolum, ſic neque illorũ Petrum, ſimiliter Apo «
ſtolum. Euſebius autem hoc modo: τῆς δὲ ῥωμαίων «
ἐκκλησίας μετὰ τὴν παύλου καὶ πέτρου μαρτυρίαν πρῶτος κλη- «
ροῦται τὴν ἐπισκοπὴν λῖνος. id eſt, Romanorum Eccleſiæ poſt Pauli & Petri martyrium, primus ſortitur Epiſcopatum Linus. Irenæum enim Euſebius ſequitur, qui Linum primũ appellat, Clementem tertiũ, cùm Tertullianus qui multis poſt Iræneum ſcripſit annis, hunc primum faciat.

Proximo capite Rufinus Phocæ iudicium interpretatur, vt Paulus Diaconus, cùm dixit « Phocam ſtatuiſſe Romanam Eccleſiam primã « haberi, hoc ſignificet, vniuerſalẽ, & œcumeni- « cã. in quo quid opus fuerit tã multas rurſus cõtaminare paginas, cõiectura aſſequi nõ poſſũ. non diſpicio, inquã, quorſũ ille in re parua & cõfeſſa tã magnũ chartarũ numerũ otioſis & inanib⁹ verbis infarciat. niſi forte, quod mihi nuper quidã perridiculè reſpõdit, vt ſi quãdo Rufus profluuio võtris æquè laboraret, ac profluẽtia verborum inaniũ laborat, haberet miſeras chartas, quæ ſibi ad eã rem opus eſſent. Nos autẽ æquiſſimo animo illi concedimus quod longa diſputatione extorquere velle videtur, Phocam Epiſcopo Romano roganti & petenti, Vniuerſalis nomen, & ius, & poteſtatem voluiſſe tradere. quæ nos non propterea dicimus, vt Epiſcopũ R. leges Eccleſiæ cõtempſiſſe ac pro nihilo putaſſe doceam⁹. ſed quia hoc ipſum Vniuerſalis nomen in pontifice Cõſtantinopolitano (pag. 56) ita cõdemnat, vt illud Antichriſti proprium ac peculiare eſſe fateatur. Diaconus autem idipſum nomen Conſtantinopolitani Epiſcopi in Romanum Epiſcopũ tranſlatum & traductũ eſſe demõſtrat: neque Rufus negat. quare quid ex iſtis propoſitionibus ſequatur, Lectoribus colligendum ac cõcludendum relinquamus.

Huic

Huicloco ſubiuncta eſt diſputatio de capite xxxix Carthaginenſis concilii, quo prohibitum eſt ne quis princeps Epiſcoporũ aut ſummus, aut maximus, aut tale quiddam appelletur. Verba primum ipſius legis videamus. Ὥς τε τῆς πρώτης καθέδρας ἐπίσκοπον μὴ λέγεσθαι ἔξαρ- «
χον τῶν ἱερέων ἢ ἄκρον ἱερέα ἢ τοιουτότροπόν τι ποτε, ἀλλὰ «
μόνον ἐπίσκοπον τῆς πρώτης καθέδρας. quod Gratia- «
nus 99. Diſtinctione ſic de verbo in ſuum De- «
cretum tranſtulit. Quòd primæ ſedis Epiſco- «
pus non appelletur princeps ſacerdotum aut ſummus ſacerdos, aut aliquid eiuſmodi: ſed tantùm primæ ſedis Epiſcopus. In Græca lege eſt Exarchus, de quo vocabulo breuiter explicandum eſt. Apparet autẽ ex Eutropio & Paulo Diacono, eo nomine magiſtratum illum intelligi, quẽ Latini Prætorem, quòd (vt Varro ſcribit) exercitui præeſſet, appellabant. Nam Eutropius lib. xvi, Roma à Totila Gothorũ rege occupata, Narſetem Eunuchum & Iuſtiniani cubicularium ab ipſo Imperatore Italiæ Exarchum factum ſcribit: & cum Imperio Romã aduerſus Totilã miſſũ eſſe. quo in Imperio idem Narſes & Romam recepit: & Totilã qui decẽ annos iam regnauerat, cæſo ipſius exercitu, interfecit. Sed libro inſequenti hoc planiſſimè declarat. Narrat enim Mauritio imperatore Prætorẽ exercitus fuiſſe Petrũ. in eóque exercitu etiam Phocam fuiſſe, eum, de quo ſu-

prà diximus, centurionem: & cùm Mauritii imperio exercitus parere noluiſſet, Multitudines, " inquit, congregatæ prouehunt Phocam centurionem Exarchum, & ſuper clypeum hunc " exaltatum laudibus Exarchum acclamauerũt. " His Petrus auditis, in fugã verſus eſt: & omnia " Imperatori manifeſtauit. hæc Eutropius. Ex quibus perſpicuũ eſt Phocam pulſo Petro, in ipſius locum ab exercitu creatum ſiue Exarchũ ſiue Prætorem: vt Sabellici ſententia nutare videatur, qui Longiliũ, eum qui Narſi ſucceſſit, tradit ſecum attuliſſe in Italiam nouum regiminis nomen, Grecę ſuperbiæ plenum, vt Exarchus diceretur. Vt cunque autẽ ſe res habeat, non malè quicũque is fuit de Greco ἔξαρχον τῶν ἱερέων cõuertit Principem ſacerdotum, cùm de ea poteſtate ageretur, quam habent ii, qui vulgò Principes appellantur. Quare iſtius legis vim ac ſententiã cognoſcamus. Metropoles à Græcis dici modò μητρικίους καθέδρας, modò πρώτας καθέδρας ſuperius dicebamus. hoc autem perſpici poteſt in Carthaginenſis concilii κεφ. ιη, κγ, ρλε, λγ. Earum autem ciuitatum Epiſcopos, modò Metropolitanos appellari, modò Antiſtites, interim πρωτεύοντας, nonnũquam πρώτους, aut πρεσβεύοντας, ita demonſtratũ eſt, vt nõ ſit inculcandum, ne de Lectorum ingeniis diffidere videamur. Carthaginenſe concilium (quod ad rẽ maximè pertinet) κεφ. κγ, τὸ πρώτης

καθέδρας ἐπίσκοπον, id eſt primæ ſedis Epiſcopum «
appellat. Εἰ μὴ μετὰ ψηφίσματος τῆς πρώτης καθέδρας τῆ «
διὰ ἑκάστης χώρας ἐπισκόπου, τοῦτ' ἔστιν εἰ μὴ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ «
πρωτεύοντος κατεξαίρετον λάβῃ. Niſi, inquit, «
conſenſu & voluntate primæ ſedis cuiuſque «
regionis Epiſcopi, id eſt, ab ipſo Primate ſpe- «
cialem & certam Epiſtolam acceperit. Hoc
loco, vt apparet, Primatem primæ ſedis Epi-
ſcopum manifeſtò appellat. Planum prætereà
fecimus R. Epiſcopũ in ſua prouincia Metro-
politanum, ſiue primæ ſedis Epiſcopum fuiſſe.
Hæc cùm ita ſe habeãt, aut tollant Romani E-
piſcopi iſtud Carthaginenſis concilii caput,
quo prohibitum eſt, ne primæ ſedis Epiſcopus
ſummus ſacerdos appelletur: exurant, inquam,
illud ac deleant: aut fateantur ſe neque princi-
pes ſacerdotum, neque ſummos, neque maxi-
mos Pontifices appellari poſſe. Adiectum eſt
enim, Aut aliquid eiuſmodi. Veruntamen Ru
defenſionem audiamus. Primates, inquit, vel
primæ ſedis Epiſcopi dicũtur, quibus ſubſunt
& parent Archiepiſcopi, ſiue (vt paulò pòſt ex »
Aniceto dicit) Metropolitani. Vt enim Archi- »
epiſcopi præſunt Epiſcopis, ita Primates Archi »
epiſcopis, ſiue Metropolitanis. quod Clemens »
docet 80 diſt. & Anaclet⁹ 99. Primates idcirco »
dicũtur, quia primas ſedes in prouinciis tenẽt. »
Archiepiſcopi vero ſiue Metropolitani pri- »
mas non habẽt, cùm ſint inferiores. Quare ad »

" R.Pontificem hæc lex non pertinet, qui ſupra
" omnes & primę ſedis Epiſcopos, & Primates, &
" Patriarchas quatuor cōſtitutus eſt. Hęc eſt ingenioſa Ruſi defenſio. Cui ſanè, quod reſpondeamus, ſi rationē iſtā omnia ementiendi & cōrumpēdi tenere vult, nobis deeſſe fatemur. Iuſtinianus in l. Inter claras, C. de ſacroſ. Eccl. quæ lex notiſſima eſt omnibus tyrunculis, Epi
" ſtolā ad Epiſcopum R. ſic inſcribit: Ioanni ſan-
" ctiſſimo Archiepiſcopo almæ vrbis Romæ &
" Patriarchę. Idem nouella cxxiii quatuor Patriarchas enumerans, primum nominat Romanū. Id Rufus non ignorat. eam enim cōſtutionem quodā loco teſtē citauit. præterea paulò ſuprà falſitatē Gratiani demōſtrauimus: & Romanū in Conſtantinopolitano concilio Patriarchā primū nominari oſtendimus. quid amplius iſti referemus, qui hanc legem ad ſublimē excelſitatem Pontificis R. negat poſſe pertingere? Veruntamen iſtam eius præclaram diſciplinam de Primatibus & Archiepiſcopis cum ipſis conciliorū verbis cōferamus. In canonibus, qui dicū
" tur Apoſtolorū κεφ. λδ, Τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους
" εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον. Epiſcopos cuiuſq;
" gētis ſcire oportet quis inter ipſos primus. In
" Antiochenum concilium caput hoc ita verbū
" pro verbo tranſlatū eſt, vt tamē pro τὸ πρῶτον le-
" gatur tantummodo Τὸν ἐν τῇ μητροπόλει προεστῶτα
" ἐπίσκοπον, & in fine, τὸν τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπον. ic

eſt Metropolitanum Epiſcopum. Vides opi-
nor, Rufe, qui Primus paulò antè nominaba-
tur, eundem ipſum Metropolitanũ appellari: &
de eodem tum illos, tum hos canones mẽtionẽ
facere. ſed & antea docuimus hunc ipſum Pri-
matem ſiue Metropolitanũ, πρώτης καθέδρας ἐπίσκο-
πον, id eſt primæ ſedis Epiſcopũ appellari. Quo-
circa inepta & planè abſurda illa ſunt dog-
mata, quæ vos Clementi Epiſcopo R. adſcribi-
tis. cuius nomine extant Epiſtolę, de quibus in
præſentia non eſt diſputandi locus. Hoc tamen
quaſi præteriens commemorare poſſum, ab
impio & indocto nebulone ſcriptas eſſe: eodẽ
ipſo qui Itinerarium B. Petri compoſuerat,
quod iampridem totius Eccleſiæ conſenſu ex-
ploſum ac repudiatũ eſt. hoc. n. earum epiſtola
rum auctor diſertè de ſe ipſe teſtatur. vt illud
prætercam, quòd vxores communes eſſe vult,
ut patet initio II epiſtolæ. Eius igitur, vt dixi,
Pſeudoclementis præcepta, quæ de Primati-
bus ac Metropolitanis tradidit, planè abſur-
da ſunt. item vt illa alterius confićti Anacleti,
quæ perſimilia ſunt, quę nos cõmemorabimus,
quòd ea Gratianus in ſuum volumen congeſ-
ſit, 99 Diſtinct. Prouinciæ, inquit, multo an- „
te Chriſti aduentum tempore diuiſæ ſunt: & „
poſtea ab Apoſtolis & beato Clemente prędc- „
ceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata in capi- „
te omniũ Prouinciarũ, vbi dudũ Primates erãt „

« legis ſeculi, ac prima iudiciaria poteſtas, ad
« quos qui per reliquas ciuitates commoraban-
« tur, quando eis neceſſe erat, qui ad aulam Im-
« peratorum vel Regum confugere non pote-
« rant, vel quibus permiſſum non erat: confugie
« bant pro oppreſſionibus eorum vel iniuſtitiis
« ſuis: ipſóſque appellabant, quoties opus erat,
« ſicut in lege eorum ſcriptum erat. ipſis quo-
« que in ciuitatibus vel locis noſtros Patriar-
« chas vel Primates qui vnam formam tenent, li-
« cet diuerſa ſint nomina, leges diuinæ & Eccle-
« ſiaſticæ poni & eſſe iuſſerunt, ad quos Epiſco-
« pi (ſi neceſſe fuerit) confugerent, eóſque appel
« larent: & ipſi nomine Primatum fruerentur.
« Reliquæ verò Metropolitanæ ciuitates, quæ
« minores iudices habebant, licet maiores co-
« mitibus eſſent, haberēt Metropolitanos ſuos:
« qui prædictis iuſtè obedirent Primatibus: qui
« non Primatū, ſed aut Metropolitanorum, aut
Archiepiſcoporum nomine fruerentur. Hoc
capite Gratianus Anacleti nomine Primates
& Patriarchas eoſdem dici tradit: quibus ſub-
ſunt Metropolitani, qui etiam Archiepiſcopi
dicūtur. Nos ex certiſſimis, & antiquiſſimis Ec
cleſię monimentis planum fecimus τοὺς πρώτους,
τοὺς προεστῶτας, τῆς πρώτης καθέδρας ἐπισκόπους, i. Pri
mos, Primates, primę ſedis Epiſcopos, eoſdem
promiſcuè dici τοὺς μητροπολίτας, id eſt Metropo
litanos, & matricis ciuitatis Epiſcopos. Vtris
nunc

nunc potius fides habebitur? monimentis cer-
tiſſimis,& quę iſti æquè ac ſacras literas in pre-
tio haberi iubent: an iſtis Gratiani confictis &
commentitiis fabulis, vix dignis lucubratione
aniculárum? Nam quòd ad Archiepiſcopi no-
men attinet, quod iſti à Patriarcha alienum eſ
e tradunt, & Metropolitarum eſſe commune
omnium affirmant:id falſum & abſurdum eſſe
Iuſtinianus Nouella cxxiii multis locis de-
monſtrat,in quibus non alios Archiepiſcopos
nominat,niſi ipſos Patriarchas. vt eo loco quẽ
ſuprà deſcripſimus, in quo quatuor Patriar- «
chas *ἀρχιεπισκόποις* appellat.& paulò pòſt, *οἵ τινες* «
ὑπὸ τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον κωνσταντινουπόλεως καὶ «
πατριάρχην εἰσίν: id eſt, Qui ſunt ſub beatiſſimo «
Archiepiſcopo & Patriarcha Conſtantinopo- «
li.& paucis verſibus interiectis.ſed aliquanto «
poſt multò apertiſſimè his verbis. *Εἰ μὲν ἐπίσκο-* «
πος εἴη ὁ κατηγορούμενος, τὸν τούτου μητροπολίτην ἐξετάζειν «
τὰ λεγόμενα. εἰ δὲ μητροπολίτης εἴη, τὸν μακαριώτατον ἀρ- «
χιεπίσκοπον, ὑφ' ὃν τελεῖ.id eſt, Et ſi quidem is qui «
accuſatur, Epiſcopus fuerit:huius Metropoli- «
tanus ea quæ proferuntur, examinato.ſi verò «
Metropolitanus,beatiſſimus Archiepiſcopus, «
ſub quo cenſetur.& eadẽ rurſus conſtitutione. «
εἰ δὲ καὶ περὶ κληρικοῦ ἢ ἄλλου οἵου δήποτε προσέλευσις κατὰ «
ἐπισκόπου γένηται, πρότερον ὁ μητροπολίτης τὸ πρᾶγμα δι- «
ακρινέτω. καὶ εἴ τις τοῖς κεκριμένοις ἀντείποι, ἐπὶ τὸν μακα- «
ριώτατον ἀρχιεπίσκοπον καὶ πατριάρχην τῆς διοικήσεως ἐ- «

F.

« *κείνης ἀναφερέσθω τὸ πρᾶγμα.* id eſt, Si à clerico, aut
« quouis alio contra Epiſcopum in ius adeatur,
« primũ Metropolitanus rem diſceptato. quòd
« ſi quis rebus iudicatis contradicat, & appella-
« re velit, ad beatiſſimum Archiepiſcopum at-
« que Patriarcham illius diœceſis cauſa defer-
« tor. Aniceti proximum caput eſt eiuſmo-
« di, quod Rufus hoc loco protulit. Nulli Ar-
« chiepiſcopi Primates vocentur, inquit, niſi il-
« li qui primas ſedes tenent. At alii nulli ſunt, vt
Conciliorum leges modò prolatæ declarant.
« item, Quarũ ſedium Epiſcopos Apoſtoli eo-
« rúmque ſucceſſores regulariter Patriarchas
« vel Primates eſſe conſtituerunt. Quaſi verò
tam latè Apoſtolorum ætate regnum Chriſti
propagatum fuerit: vt in creandis Patriarchis,
qui multis ſimul regionibus præeſſent, occupa
ti fuerint. quum ſatis conſtet amplius centum
annos poſt Apoſtolorum ætatem, Chriſtianis
non niſi nocturnos & clandeſtinos cœtus cele-
brare licuiſſe. Sed iam antea demonſtratum
eſt tum Patriarchas creatos eſſe, cùm certę iam
nationes ac prouinciæ, in ſuis omnibus ciuita
tibus Epiſcopos haberent: quorum vt con
uentus & quaſi Senatus bis vnoquoque ann
facilius cogi poſſet, Primates & quaſi magiſt
collegii creati ſunt, qui vt Conſules ad S
natum, ſic illi ad totius prouinciæ Epiſcopo
de ſuis negotiis referendi poteſtatem hab
ren

rent. Hos autem modò Patriarchas, modò Metropolitanos, modò Primates appellari ſolitos fuiſſe, ſatis iam copioſè demonſtratum eſt. Sequitur, Reliqui Metropolitani nominentur, qui alias Metropoles tenent. " Quas, malum, Metropoles? vbi vnquam Metropoles aliæ nominantur, niſi in quibus Primates, Antiſtites, & primæ ſedis Epiſcopi ſedes habebant? Concilio Carthaginenſi κεφ. ιζ. conſtitutum eſt, Ὥστε ἑκάστην ἐπαρχίαν διὰ τὸ μακροδαπὲς προ- " σεύοντα ἔχειν ἴδιον. id eſt, vt quæque prouincia pro- " pter ſumptuum magnitudinem ſuum Prima- " tem habeat. & ſimul adiectum, vt Mauritania " Sitiphenſis ſuum habeat ſibi peculiarem Primatem. Quid ita Sitiphenſis? nimirum quia duæ ſunt Mauritaniæ prouinciæ: duæque in iis Metropoles: quarum alteram Cæſaream Eutropius nominat libro XVI, alteram Sitiphin, a qua Primas ille ſiue Metropolitanus conſtitutus eſt. Ex eodem genere ſunt illa Iſidori diſtinct. 21, c. 1, vbi tamen tum Aniceti tum Anacleti placitis repugnat. alios enim Patriarchas, alios Primates facit. Inter eos, inquit, " quædam diſcretio ſeruata eſt: vt alii appel- " lentur ſimpliciter ſacerdotes, alii Archi- " presbyteri, alii Chorepiſcopi, alii Epiſco- " pi, alii Archiepiſcopi, ſeu Metropolitæ, alii Primates, alii Patriarchæ, alii ſummi "

Pontifices. Vnde tādē nobis iſtā Iſidorus tam prçclaram deſcriptionē inuexit? Nam quòd ad ſacerdotes attinet ſiue Preſbyteros, vet⁹ Eccleſia, vetus, inquam, non Decretalibus Epiſtolis cōſtituta Eccleſia, non alios ipſis Archipreſbyteros præfecit, quàm eius vrbis Epiſcopos, cui vici, pagi, oppidula quibus ipſi Prçſbyteri prçfecti erant, ſubiiciebātur. In canonibus qui dicuntur Apoſtolorum, de preſbyteris & Diaconis lex eſt, his conſcripta verbis. " Οἱ πρεσβύτεροι καὶ " οἱ διάκονοι ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν ἐπιτελείτωσαν. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ πεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὸν " ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθησόμενος. id eſt, " Preſbyteri & Diaconi ſine cōſenſu & ſententia Epiſcopi, nihil gerūto. Ipſe enim eſt cui populus Domini eſt concreditus: & à quo populi animorum ratio repoſcetur. & in eandē ſententiam ac rationem lex in Laodicenſi concilio conſtituta eſt κεφ. νϛ. De Archipreſbyteris verbum in omnibus antiquis cōciliis nullum. De Choreſpiſcopis autem mētio fit multis eorundem conciliorum locis. Erant autem Chorepiſcopi, paulò maioribus vicinitatibus præfecti, quàm preſbyteri: &, vt opinor, iis vicis, qu muris cincti, non tamen tantum oppidum efficiebant, vt opus eſſet in iis Epiſcopū cōſtituere. Hi maiorē quàm preſbyteri ac diaconi dignitatem ac poteſtatem habebant: non vſque eo tamen, vt vllum aut preſbyterum aut diaco

nun

num creare poſſent: ſed hypodiaconos tãtùm, “
lectores, & exorciſtas. Sic enim legibus Antio- “
cheni concilii conſtitutum eſt, κεφ. ι. Τοὺς ἐν ταῖς “
κώμαις ἢ ταῖς χώραις τοὺς καλουμένους χωρεπισκόπους, εἰ “
καὶ χειροθεσίαν εἶεν ἐπισκόπων εἰληφότες, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συ- “
νόδῳ εἰδέναι τὰ ἑαυτῶν μέτρα, καὶ διοικεῖν τὰς ὑποκειμένας “
αὐτοῖς ἐκκλησίας, καὶ τῇ τούτων ἀρκεῖσθαι φροντίδι καὶ κηδε- “
μονίᾳ, καθιστᾶν δὲ ἀναγνώστας καὶ ὑποδιακόνους, ἐπορκίστας, “
καὶ τῇ τούτων ἀρκεῖσθαι προαγωγῇ, μήτε δὲ πρεσβύτερον, μὴ “
τε διάκονον χειροτονεῖν τολμᾶν, δίχα τοῦ ἐν τῇ πόλει ἐπι- “
σκόπου, ᾗ ὑπόκειται αὐτός τε καὶ ἡ χώρα. εἰ δὲ τολμήσειέν “
τις παραβῆναι τὰ ὁρισθέντα, καθαιρεῖσθαι αὐτὸν καὶ ἧς μετέ- “
χει τιμῆς. χωρεπίσκοπον δὲ γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως, ᾗ “
ὑπόκειται, ἐπισκόπου. id eſt, Qui in vicis aut re- “
gionibus Chorepiſcopi vocantur, ſi manuum “
impoſitionem ab Epiſcopis acceperint, placet “
Sanctæ ſynodo, vt quibus finibus ſua præ- “
fectura circunſcripta ſit, cognoſcant: & guber- “
nent ſibi ſubiectas Eccleſias. eorúmque procu- “
ratione ac ſolicitudine contenti ſint. conſti- “
tuant autem lectores, ſubdiaconos, exorciſtas “
(id eſt, eos qui inuocato nomine Chriſti Dei, “
quaſi iureiurando, dęmones ex furioſorum “
corporibus profligabant:) & hac illi dignitate “
atque præſtantia contenti ſint. Preſbyterum “
autem, aut Diaconum ne quem cooptare au- “
deant, ſine eius vrbis Epiſcopo, cui tum ipſe “
tum ea tota vicinitas cui præeſt, ſubiecta eſt. “
Quòd ſi quis hos fines migrare audeat, abdice- “

" tur ea dignitate quam aſſecutus eſt. Chore-
" piſcopus autem creetur ab eius ciuitatis Epi-
" ſcopo, cui ciuitati ipſe ſubiectus eſt. Hæc illi.
éſtque hoc ferè tranſlatitium caput ex capite decimo tertio Ancyrani concilii: cuius ipſius concilii extremo capite quæ ſit huius origo procurationis, ac muneris Eccleſiaſtici,
" his verbis explicatur. Οἱ δὲ χωρεπίσκοποι, εἰσὶ μὲν
" εἰς τύπον τῶν ἑβδομήκοντα: ὡς δὲ συλλειτουργοὶ, διὰ τὴν
" σπουδὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς, προσφέρονται τιμώμενοι. id eſt,
" Chorepiſcopi inſtar Septuaginta diſcipulo-
" rum conſtituti ſunt. & vt collegæ in Eccleſiæ
" cultu ac miniſterio, ob ſtudium in pauperes,
" ad Epiſcoporum honorem ac dignitatem ac-
" cedunt. hactenus de Chorepiſcopis. De Epiſcopis autem, Archiepiſcopis, & Metropolitis, Primatibúſque, dictũ eſt ſuo loco copioſé. Nam ad Papæ nomen quòd attinet, Syracuſanorum lingua Patrem ſignificare, Suidas teſtatur: & eo nomine omnes Epiſcopos appellari ſolitos, nemo mediocriter quidem doctus ignorat. Initio concilii Carthaginenſis, Aurelius eius ciuitatis Epiſcopus, qui concilio præerat, Papa nominatur. & in oratione Alypii,
" Αἰτοῦμεν τὴν τιμιότητα τῆς σῆς ἁγιώτατε πάπα αὐρήλιε
" id eſt, Petimus à dignitate tua ſanctiſſime papa Aureli. Capite CIV, cùm de diſſenſione in-
" ter Romanum & Alexandrinum Epiſcopos verba fierent, Placuit, inquit, vt ad ſanctiſſimum

mum Papam Innocentium ſcribatur.cùm Ale "
xandrinum ſignificet: Bonifacius.n.tum Ro-
mæ præſidebat: Apud Cyprianum, extant a-
liquot epiſtolę ad eum ipſum ſcriptę, in quibus
Papa nominatur. in ep. VII, lib. II. Romani preſ
byteri & diaconi inſcripſerunt ſuas literas Cy
priano Papę. Hieronymus etiã in epiſtolis Au-
guſtinũ identidem Papam appellat. Neque vi-
deo, cur pòſthac cum duobus pp. ſcribi debeat
vt Rufo placet, cùm Suidas Syracuſanos vnico
vſos teſtetur, & in Græcis cõciliis vbique ſic le
gatur. Quòd Iſidorus poſtremò loco de ſum-
mo Pontifice mentionẽ facit, eam appellationẽ
ac poteſtatẽ cõmuni Eccleſię conſenſu impro-
batã atq; exploſam eſſe ſuprà docuimus. Quo
niã tamen & Rufus de Pontifice maximo popu
li R. & Iſidorus de Flaminibus mẽtionẽ faciũt:
de iis quoq; breuiter & quaſi prętereũtes expli
cabimus. Verba autẽ Iſidori, quæ ex Clemẽtis
& Anacleti nomine falſò inſcriptis epiſtolis ex
cripta ſunt, primùm cognoſcamus: Horũ, in- "
quit, (id eſt eorũ de quibus modò dximus) di "
cretio à Gẽtilibus maximè introducta eſt. qui "
nos Flamines alios ſimpliciter Flamines, alios "
archiflamines, alios Proflamines appellabant. "
Hęc fũt hominis elegãtiſſimi & eruditiſſimi pla
ta, ex cuiꝰ ludo quaſi ex equo Troiano omnes
Canonici iuris doctores, profectos glorian-

tur. Nos Varronem, Ciceronem, Dionyſium Halicarnaſſæum, Plutarchum, Liuium, & reliquos paulò meliores harum rerum auctores ac magiſtros audiamus. Primum autem illud ex Cicerone intelligamus: Populi R. religionem bipartitam fuiſſe, atque in ſacra & in auſpicia diuiſam. Ac Sacerdotes quidem Numa, Augures autem Romulus inſtituit. Sacerdotum autem alii Flamines fuere, alii Pontifices, alii nec Flamines, nec Pontifices, vt Salii, ſed aliud ſortiti procurationis ac præfecturæ genus. Flamines vnius Dei Sacerdotes fuere: vt Cicero in legibus teſtatur. & à filo, ſiue coronis laneis quas in capite geſtabāt, Flamines dicti ſunt. eis enim aperto eſſe capite non licebat, ſed perpetuò apicem geſtare iubebātur, vt ex Fabio Pictore Gellius docuit. horum princeps ac maximus, Flamē Dialis fuit, id eſt Iouis miniſter ac ſacerdos aſſiduus: quem Numa inſigni veſte & curuli regia ſella adornauit. Super eum in conuiuio, niſi Rex ſacrificulus, haud quiſquam alius accumbebat. Is ſolus album habebat galerum, vel quòd, vt Varro ſcribit, maximus erat, vel quòd Ioui immolata hoſtia albato fieri oportebat. Ei proximus erat dignitate Martialis, deinde Quirinalis, tum Volcanalis, Furinalis & alii deinceps. Archiflamines autem aut Protoflamines appellatos eſſe nullos legimus: ídque ab hoc vno Iſidoro confictum eſſe

conſtat

conſtat, quem tamen homo non ingenioſiſſimus qui L. Feneſtellæ nomine, de Magiſtratibus Romanorum ſcripſit, eſt ſecutus. Sequitur vt de Pōtificum collegio breuiter explicemus. Pontificem vnum duntaxat à Numa inſtitutū legimus apud Titum Liuium: Marcum ſcilicet M. F. cui ſacra omnia exſcripta, exſignatáque attribuit. quibus hoſtiis, quibus diebus, ad quę templa, ſacra fierēt: atque vnde in eos ſumptus pecunia erogaretur. cętera quoq; omnia publica priuatáque ſacra Pontificis ſcitis ſubiecit. Hunc, inquā, ſolū à Numa creatū Liuius teſtatur, quem Maximum etiam nō nominat, quòd alii ſcilicet minores non eſſent. & initio libri II cùm de Rege ſacrificulo commemorat, non dicit eum Pontificibus, aut Pontifici Maximo ſubiectum eſſe, ſed tantùm Pontifici. qui tamē Maximus, vt dixi, ſacerdotum omnium habebatur. Ex quo intelligi poteſt, quàm ingenioſi ſint homines, qui in orationibus contra Lutheranos Ciceronianæ orationis genere conſcriptis, nullum ab iis ordinem ac deſcriptionem in ſacerdotum collegio conſeruari clamant, qui Maximum Pontificem Romanum in ordinem redigere conantur: cùm ex Pontificibus Romæ, vnus princeps atque antiſtes perpetuò fuerit, quem Maximum appellabant. quaſi vero aut initio Pontifex ille Maximus fuerit, aut Maximus diceretur, quod in omnes qui vbi-

que terrarum ſacerdotium gerebant imperium ac poteſtatē, ac non in Romanæ tantùm vrbis ſacerdotes haberet. Non multò pòſt tamen quatuor ſunt creati Pōtifices, qui numerus ad M. Valerium, Q. Apuleium Coss. id eſt, annos amplius quadringentos permanſit: quo tempore octo primùm lege Ogulnia Pōtifices creati ſunt: de quibus cū poſtea Liuius loquitur, alios minores Pontifices appellat, vnum maximū. Cicero etiam in oratione de Haruſpicum reſponſis, tres minores nominauit. Pontificis verò Maximi tanta poteſtas in reliquos ſacerdotes fuiſſe dicitur, vt L. Metellus eum honorem adeptus, Poſthumium Conſulem eundémque Flaminem Martialem, ad bellum gerendum Africam petentem, ne à ſacris diſcederet, multa indicta, vrbem egredi vetuerit. Idem præterea de violatis ſacris cum collegio cognoſcebat. Liuius narrat L. Cantilium ſcribam Pontificum, qui eum Veſtali virgine ſtuprum fecerat, à Pont. Max, eouſque virgis in comitio cæſum fuiſſe, vt inter verbera expiraret. Idem res omnes ſingulorum annorum mandabat literis, efferebátque in album, & proponebat tabulam domi, poteſtas vt eſſet populo cognoſcēdi: vt Cicero libro de Oratore II teſtatur. Creati autem poſtea plures ſunt à victore Sylla, eorúmque numerus ampli

atus

atus,vt eſſent quindecim. His Pontificibus
quod ſimile noſtri habeāt Romani Pontifices
hoc vnum reperio, quòd vt illi(quemadmodū
Dionyſius Halicarnaſſęus memorię prodidit)
erāt ἀνυπεύθυνοι: ſic Romani Pontifices nullius
e notioni aut iudicio ſubiectos eſſe glorian-
ur. Εἰσί τε, inquit Dionyſius, ἀνυπεύθυνοι πάσης δί- „
ης τε καὶ ζημίας, οὔτε βουλῇ λόγον ἀποδιδόντες οὔτε δήμῳ. „
d eſt, Sunt liberi ac ſoluti omni notione at- „
ue animaduerſione, neque Senatui ratio- „
em reddunt,neque populo. Hæc de Roma-
æ ſuperſtitionis Pontificibus Dionyſius.
Noſtri autem, quibus Chriſtiana religio qua-
Atlante cælum niti exiſtimatur, cauſa IX,
uæſtione III, c.Patet,hoc modo. Patet ſe- „
s Apoſtolicæ (cuius auctoritate maius non „
t)iudicium à nemine fore retractandum,ne- „
ue cuiquam de eius liceat retractare iudicio: „
quæ ſequuntur. item c. Nemo, Nemo iu- „
cabit primam ſedem. neque enim ab Augu- „
, neque ab omni clero, neque à Regibus, „
que à populo iudex iudicabitur. Quam „
teſt ſibi Deus Optimus Maximus po-
ntiam ſumere maiorem? quam poteſt, in-
am, is cuius nutu & arbitrio cælum, terra,
riáque reguntur, maieſtatem iſta ſumere
pliorem? L. Sylla victor, qui ſolus orbem
rarum gubernabat, Imperiique maie-

ſtatem maximam obtinebat, tamen quòd in ve-ctigalibus, iis, inquã, quæ ipſe virtute ſua quæſiuerat, contra populi vtilitatem geſſit, à Senatu reſcindi paſſus eſt. Pontifices R. quorum prouincia tam anguſtis ſuburbanarum vrbium finibus circunſcripta fuit, nullis ſe legibus implicari, nullius vel Senatus, vel populi, vel ſacerdotum collegii, vel Regis denique iudiciũ ſubire, ſolam ſibi ſuam libidinem pro lege eſſe ſtatuunt. Quòd ſi veterum Populi R. Pontificum nobis exemplum proferant, meminerint ſaltem de vniuerſo collegio loqui Dionyſium, neque quicquam Pontifici Max. ſine collegii ſententia decernere licuiſſe. Audiamus edictũ
« capitis inſequentis. Aliorum hominum cauſas
« Deus voluit per homines terminari: ſed ſedis
« iſtius Præſulem ſuo ſine quæſtione reſeruauit
« arbitrio. item, Cuncta per mundum nouit Ec-
« cleſia, quòd ſacroſancta Romana Eccleſia, fas
« de omnibus habeat iudicandi, neque cuiquam
« de eius liceat iudicare iudicio. denique amplius decem ſunt ſub ea ipſa quæſtione capita, in eandem plane ſententiam ac rationem conſcripta. ex eodem genere etiam illa ſunt XVII quęſt. IIII, c. ſi quis ſuadẽte, in extremo: De iu-
« dicio ſummi Pontificis alicui diſputare non li-
« cet. & capite inſequenti, Nemini eſt de ſedi
« Apoſtolicę iudicio iudicare, aut illius ſenten-
« tiã retractare permiſſum. & diſtinctione LXXI

c. ex

.extremo,Eiectionem verò ſummorum Pon- «
ificum ſibi Dominus reſeruauit, licet electio «
it Cardinalium. Veruntamen, quæret aliquis, «
uid ſi R. Papa religionem officii ſui aſperna-
1s,ſuo exemplo ita multos corrūpat, (quem-
dmodū dici ſolet, Quales ſunt principes, ta-
s ſolere eſſe ciues) vt gregem ſibi concreditū
cum in exitium æternum deducat: nullíne ip
ım de tātis vitiis admonere licebit? Audiamꝰ
ſius Bonifacii Papæ reſponſionem, diſtin-
ione XL, c. ſi papa. Si Papa, inquit, ſuæ & fra-
rnæ ſalutis negligens deprehenditur, inutilis «
remiſſus in ſuis operibus, & inſuper à bono «
citurnus, & innumerabiles populos cater- «
tim ſecum ducit primo mancipio gehennæ «
m ipſo plagis multis in æternum vapulatu- «
s: huius culpas iſtic, id eſt in terris, redargue- «
præſumat mortalium nullus: quia cunctos ip «
iudicaturus, à nemine eſt iudicandus. Sed in- «
ti ſumus, qui dubitemus, an Romani Pon-
ces miſeriam ſibi ac perniçiem ſempiternā
ærere poſſint. Eadem ipſa diſtinctione, cap.
pronuntiatur ne quis Papam R. ſanctum &
tum eſſe dubitet, etiam ſi quadrupedum o-
ium eſſet nequiſſimus. Beatus Petrus, in- «
it, perennem meritorum dotem cum hęre- «
ate innocentiæ trāſmiſit ad poſteros: quod «
cōceſſum eſt per actuum lucem, ad illos per- «
et, quos par conuerſationis ſplendor illumi «

" nat. Quis enim ſanctnm dubitet eſſe, quem a-
" pex tantæ dignitatis attollit? In quo ſi defini
" bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ à
" loci prædeceſſore præſtantur Quæ cùm ita ſe
" habeāt, quid eſt quęſo modò quòd dubitemus
Romanum Pontificem, qui Deum ſe ac numē
facit, eū ipſum eſſe quē Paulus II ad Theſſ. II.
his verbis deſcribit, Qui effertur aduerſus o-
mnem, qui dicitur Deus aut numen: adcò vt
in templo Dei ſedeat, oſtentans ſe ipſum, qua-
ſi ſit Deus?

Sequenti capite diſputatur de Cyprian
" verbis, qui in 4.q.1, c. Loquitur, ſic inquit, Lo
" quitur Dominus ad Petrum, Ego dico tib
" quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædifi
" cabo Eccleſiam meam. Super vnū ædificat Ec
" cleſiam. & quanuis Apoſtolis omnibus poſt r
" ſurrectionē ſuam parē poteſtatem tribuat, & d
" cat, Sicut miſit me pater, & ego mitto vos: ac
" cipite Spiritum ſanctum: tamen vt vnitatē ma
" nifeſtaret, vnitatis eiuſdem originē ab vno in-
" cipientem, auctoritate ſua diſpoſuit. Hoc vti
" que erant cæteri Apoſtoli, quod Petrus fuit
" pari conſortio præditi & honoris & poteſtatis
" ſed exordiū ab vnitate proficiſcitur, vt Eccle-
" ſia Chriſti vna monſtretur. Hoc loco qui
Rufus calumniari poſſit, non diſpicio. Princi
pio nobis tradidit hanc partium enumeratio
nem: vt Primi dicantur tempore, honore, &
po

poteſtate. iiſque tribus rebus ſuſcepit ſe pla-
num facturum, Petrum cæteris omnibus Apo-
ſtolis anteceſſiſſe. De tempore, non mouemus
controuerſiam. neque enim hoc ad rem vel tan
tulũ attinet: vt ſuperius explicauimus. De ho-
nore & poteſtate, ſi Rufus Cypriani iudicium
nõ aſpernatur: quid ille pronuntiet, videamus.
Omnes, inquit, Apoſtoli pari cum Petro & ho
noris & poteſtatis conſortio præditi fuerunt.
Paulus quidem II Cor. XII apertè de ſe hoc ip-
ſum ac luculẽter confirmat. Nulla, inquit, in re «
ſum inferior ſummis Apoſtolis. Quòd Rufus «
ex Anacleti nomine falſò inſcriptis epiſtolis cõ «
memorauit, fateor his Cypriani verbis repu-
gnare. ſed cùm ſatis conſtet fictas & commenti-
tias eſſe illas epiſtolas, quæ tum Clemẽtis tum
Anacleti nomine inſcribuntur: tum Pontificis
R. in re ſua teſtimonium repudiamus. in quo à
Canoniſtis ipſis nõ diſſentim⁹, vt patet ex gloſ
. XVI, q. I, c. Conſuetudo, in verbo Eccleſię.
Quid enim illis Cypriani verbis magis aduer-
ſum fingi aut cõmemorari poteſt, quàm quod
in illa, quam Rufus citat epiſtola, ſcriptum eſt?
quod tamẽ ne ille adſcriberet, pudor aliquis, vt
mea fert opinio, reliquus, inhibuit. Sacroſãcta, «
inquit, & Apoſtolica Eccleſia nõ ab Apoſtolis, «
ſed ab ipſo domino primatũ obtinuit. hactẽ⁹ «
Rufus. Sequitur in eadẽ epiſtola, Et eminen- «
tiã poteſtatis ſuper vniuerſas Eccleſias ac totũ «

Chriſti populi gregem aſſecuta eſt. Componantur nunc & conferantur illa Cypriani verba, cum iſtis Anacleticis. Omnibus Apoſtolis parem poteſtatem tribuit. Hoc erāt vtique cæteri Apoſtoli, quod Petrus, pari cōſortio prædi- ti & honoris & poteſtatis. Quare aut Cypriani auctoritatem Rufus repudiet, leuémque ac nullius momenti æſtimandam eſſe doceat: aut iſtam epiſtolam quæ cum illius verbis ac præceptis manifeſto pugnat, homine Chriſtiano indignam eſſe fateatur. nam quæ aduerſa ſunt, & planè cōtraria, conciliari nullo modo poſſunt.

Sequitur ex eodem Cypriano: Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis in ſolidum pars tenetur. Hæc verba Rufus obſcura eſſe dicit, & multas afferre poſſe dubitationes, non modò Iuriſconſultis, ſed etiam Philoſophis. quocirca à ſe non explicari, cùm ingenii ſui non ſit tanta facultas. Profert enim Vlpiani & aliorum teſtimonia, qui ſtatuunt duos in ſolidum dominos eiuſdem rei eſſe non poſſe. ac mirum eſſe ait, quòd cùm vnus ſit Epiſcopatus, à pluribus tamen in ſolidum teneatur. Quid exiſtimabimus? iocaríne Rufum, an aſſeuerare, qui cùm iuris vtriuſque doctorem ſe in ſuo libro inſcribat, & in Senatu Pariſienſi patronum appellet, tamē in re facili ac peruulgata pueriliter hallucinetur? Duo, inquit, eiuſdem rei in ſolidum domini eſſe non poſſunt. Quid eſt hoc Rufe?

uſe? Tibíne adhuc illa Iuriſperitorum vexa-
& nobilis diſputatio de diuiduis & indiui-
is ignota eſt? quid? Seruitutes cuiuſmodi
t ignoras? an viæ, itineris, actus, aquę ductus
ires in ſolidum domini eſſe non poſſunt? ver
íſne hoſpes ac peregrinus in iſtis locis, tyrun
lis ipſis tritis ac peruulgatis? de quibus nobi
ſunt diſputationes Iuriſcõſultorum in l, vię, „
neris, D. de ſeruitut. l. hæredes, § An ea, „
famil, erciſ. l, 2. l, 4. § Cato, l. ſtipulationes „
n diuiduntur, D. de verb. ſig. & aliis ſexcen- „
Vtrũ igitur per ludum & iocũ hoc te igno-
e fingis, qui te iurium doctorem inſcribis:
plane conuerſa & contraria ratione vſus es,
uam Cn. Pompeium tenuiſſe commemora-
, qui ſe, id quod erat, tamẽ inſcribere atque
ellare verebatur? Sumamus aliud exem-
n, vt iſtas tuas tam obſcuras & ſpinoſas du
tiones, ex hoc Cypriani loco repellamus.
bunatus pl. magiſtratus erat, auxilii ergo ad
ſus Patrum iniurias cõſtitutus. decẽ porrò
buni fuere. finge nunc Cyprianum ita locu
eſſe. Tribunatus vnus eſt: cuius à ſingulis
olidum pars tenetur. Tibíne videtur Cy-
nus obſcurè ac tenebricoſè locutus? Sed
d nos inepti exempla confingimus? perinde
ſi Cyprianus non ſatis multa nobis protu-
t. Quomodo, inquit, ſolis multi radii, ſed
en vnum: & rami arboris multi, ſed robur

efficax fuit in me apud externos) Quum, in- „
quam, Iacobus, Petrus, & Ioannes, qui vide- „
bantur eſſe columnæ, cognouerunt benefi- „
cium in me collatum, dextras ſocietatis mi- „
hi ac Barnabæ dederunt, vt nos quidem ad gen „
tes exteras, illi verò ad Iudæos proficiſceren- „
tur. quum autem Petrus Antiochiam veniſſet, „
reſtiti illi in os: erat enim coarguendus. nam „
priuſquam quidam à Iacobo veniſſent, cibū v- „
nà cum gẽtibus ſumebat. & multa quæ ſequun „
tur in hanc ſententiam. ex quibus facillimè „
ac planiſſimè intelligitur, Petro nullam quàm
cæteris Apoſtolis maiorem aut digniorem
procurationem commiſſam fuiſſe. Atenim
quum Chriſtus, inquis, deceſſerit, inſtito-
rem, miniſtrum, ac vicarium nobis aliquem re-
liquerit neceſſe eſt. Deceſſit quidem ex ter-
ris Chriſtus: neque nunc à nobis cernitur, aut
tractatur. ſed ita eum deceſſiſſe, vt à nobis ab-
ſit, negamus. Quum enim decederet, fidem
nobis dedit ſe perpetuò nobiſcum futurum.
Ego, inquit, vobiſcum ſum vſque ad conſum-
mationẽ ſeculi. Etſi ergo hinc emigrans aſpe-
ctabilem ſui præſentiam nobis abſtulit: aſcen-
dit tamen, inquit Paulus, vt impleret omnia.
Itaque ipſum adhuc præſentem habet Eccleſia,
ſempérq; habitura eſt. Quòd ſi eam, qua perpe
tuò nobis adeſt, rationẽ quærimus, eā Paulus

eodem loco perſpicuè declarat. nempe per mi-
niſterium hominum, quibus Eccleſiæ ſuæ cu-
" ram commiſit. Dedit, inquit, alios quidem A-
" poſtolos, alios paſtores ad inſtaurationem San
" ctorum, in ædificationem Eccleſię, vt veritatē
" ſectantes adoleſcamus in illum per omnia, qu
" eſt caput, nempe Chriſtus. Etenim quam tandē
eſſe putamus Eccleſiarũ alimoniam ac paſtio
nem? eorúmne hominum verba, qui nobis con
cionantur? at impiæ doctrinæ viri concionar
poſſunt: poſſunt ignari, imperiti, omnis doctri
næ rudes. Aut igitur Chriſtum Eccleſiæ ſuæ a
deſſe fateamur, qui dona det, vt inquit Paulus
hominibus, ſpiritúmque ſuum Eccleſiæ ſuæ in
pertiat: aut omnium Epiſcoporum & concio
natorum clamores vanos atque inanes eſſe co
cedamus. Vicarium autem neminē quæramu
quum ille ſcilicet ſatis commodè ſuas partes
gat, ſuúmque munus diligenter obeat. quibu
enim in rebus (vt Cicero ſcribit) ipſi intereſ
non poſſumus, in his operę noſtrę vicaria fid
amicorum ſupponitur. in quibus verò ipſi in
terſumus, eſt inutilis. Et quoniam placet tib
Rufe, ducta ex nauibus ſimilitudo, huius no
ſtræ nauis vnũ hunc gubernatorē retineamu
Sedeat ille in puppi ſolus, ſolus clauũ tene
ſolus gubernaculum tractet: permittamus A
poſtolis, Diſcipulis, Epiſcopis, doctoribus, c
teríſque Eccleſiæ miniſtris, nautarum ac rem

gu

gum partes, quæ ſunt illis à ſummo Nauarcho impoſitæ: neque vllum eorum à remigandi officio ad onus ſuis viribus maius atque grauius accedere patiamur.

His ſubiuncta eſt Hieronymi ſententia, quam Gratianus perſcribit 93. diſt. c. Legimus. „ Si auctoritas quæritur, inquit, orbis maior eſt „ vrbe. vbicunque fuerit Epiſcopus, ſiue Romę, „ ſiue Eugubii, ſiue Rhegii, ſiue Alexandriæ, ſiue „ Thebis, ſiue Germaniæ, eiuſdem meriti eſt, „ & eiuſdem ſacerdotii. Rufus his verbis non animi cenſet maiorem dignitatẽ Romano Pontifici: quum ſatis conſtet, Archiepiſcopos ſiue Primates maioris meriti ac dignitatis fuiſſe quàm cæteros Epiſcopos. quid ergo eſt? (pag. „ 3) Hoc, inquit, ad vitæ merita pertinet: vel „ honorem etiam referri poteſt, quo affici E- „ piſcopi debent, eo ipſo quòd ſint Epiſcopi: ſed „ non idcirco efficitur, ſi eiuſdẽ honoris ſint, vt „ ...is & non maioris ſint. Hæc eſt peracuta & ingenioſa Rufi defenſio. At Hieronymus ...orſum meriti nomen pertineat, oſtendit. Si ...toritas quæritur, inquit, orbis maior eſt vr... quid iſta calumnia frigidius fingi aut commorari poteſt? Eiuſdẽ meriti Hieronymus ...t, quod antea dixerat Eiuſdẽ auctoritatis. ...n quod ad Archiepiſcopos & Patriarchas ...net, de illis quoque intelligi poſſunt verba ...ronymi. nulla enim eſt, quemadmodum ex

Nicæno & aliis conciliis dicebamus, Achiepiſcopi ſine ſuis collegis, id eſt prouinciæ ſuæ epiſcopis, vis aut poteſtas aut auctoritas. Qua de re autem loquatur Hieronymus, ex ipſius epiſtola licet intelligi. Diſputat enim, Romanæ eccleſiæ conſuetudinem, maiorē quàm aliarum Eccleſiarum, vim atque auctoritatem "nullam obtinere. Quid mihi profers, inquit, "vnius vrbis conſuetudinem? Quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges "Eccleſiæ vindicas? vbicunque fuerit Epiſcopus, ſiue R. (& cætera quæ modò deſcri-"pſimus) tum potentia diuitiarū, & paupertatis humilitas ſuperiorē vel inferiorem Epiſcopū non facit. Poſtea Rufus duas paginas infarcit referēdis locis Hieronymi, quibus cauſam ſuam confirmet. Quid aſſequutus eſt Rufus iſta tam laborioſa volutatione librorum Hieronymi? cùm totum Hieronymum euoluerit, nullam tamen vel minimam literam de Romanæ ſedis præſtantia proferre potuit. nam quæ ille protulit, omnia ad Petri apoſtoli laudem & commendationem pertinent.

Aliquantò pòſt de iure appellationum tractare inſtituit: vbi primum proiectam audaciā eius R. Pontificis purgare conatur, quem ſuprá à Carthaginenſi concilio, falſi crimine conuictum & condemnatum docuimus. eum, inquam, qui fraudulenter & malitioſè auſus e-

rat

rat Sardicenſis concilii caput VII pro Nicæna ſynodo antiquiſsima ſupponere. Ait enim tantum fuiſſe errorem in nomine, & Legatos citaſſe Nicænum pro Sardicenſi. Quid? hæc falſa appellatio cōcilii, vtrū ab ipſis Legatis, an à R. Pōtifice inducta eſt? Nega, nega Rufe perſcriptum id habuiſſe Legatos in mādato, quod tum Grecè, tum Latinè cōmonitorium appellant. nega Danielem, notarium concilii, mandatum accipere, & clara voce recitare iuſſum. Quanquam quid de Legatorum mandato argumentamur? R. Pontifex qui Legatos ad concilium miſerat, quo nomine appellabatur? non negabis opinor nomen ei fuiſſe Bonifacio. Aurelius enim Papa, ſiue Epiſcopus Carthaginenſis qui ei cōcilio præerat, cùm de illa falſitate loqueretur, ſcribendum ait ad Bonifacium R. Eccleſiæ Epiſcopū, vt aliud Nicęni concilii exemplar mittat. Is verò, quo Romæ ſedente leges concilii perſcriptæ ſunt, quo nomine vocabatur? Celeſtinus Papa, vt epiſtola concilii ad R. Pontificē declarat: vbi etiā narratur Bonifaciū interea mortuum. Quorſum hæc? vt perſpicua omnibus eſſe poſsit, non vnius Bonifacii, ſed duorum Pontificum R. perdita & profligata audacia, qui vnius propè, dimidiatique anni moram ducentis decem & ſeptem patribus Carthagine in concilio coactis iniecerunt, dum & exemplaria vndique

terrarũ petita expectantur,& de ipſorum priui legiis ſummis contentionibus Legatorum R.
« opera & malitia diſceptatur. Aude nunc Rufe
« id dicere, Non eſt vulnerandus pudor Bonifacii,etiã ſi in nomine erratũ eſt. Vbi eſt Celeſtini pudor,qui tandiu ſuos Legatos Carthagine continet,& mandata illa quæ à Bonifacio acceperant,curare iubet, tam aculeatis totius concilii literis de Bonifacii improbitate admonitus? Tu mihi etiam Bonifacii pudorem cõmemoras, cuius os ferreũ, non orationis verbere vulneratum,ſed Dei ſummi fulmine poſt audaciſſimum facinus in ęternos ignes deturbatum eſt. An ſi error hic fuiſſet, ac non improbitas, & fraudulenta circunſcriptio Chriſtiani concilii,non continuò Bonifacius ea de re admonitus errorem agnouiſſet,& literis Carthaginem miſſis culpam purgaſſet,quam imprudentia cõmiſſam eſſe diceret? At literis concilii acceptis perſtat in impudentia. etiámne morbo correptus,& ad iudicium Dei opt.max.vt rationem ſuæ procurationis redderet hoc terribili nũtio arceſſitus? Res ipſa loquitur. nobis in re perſpicua nihil immorãdum eſt. Ac de tuo quidẽ pudore nihil dico: veruntamen iſta tua quę ſequitur oratio,quàm ſit homine digna ingenuo
» ac pudenti,videamus. Nec interea,ne quidem
» vnquam pòſt de appellationibus Epiſcoporum
» conſtituerunt,ſed preſbyterorum tantũ & infe riorum:

riorum: vt intelligi poteſt ex capite LI, & XCII, "
& apud Gratianum. II q. VI (VII pro VI typo- "
graphus tuus impreſſerat) fides fiet. Omitta- "
mus ipſius concilii canones, quæramus tantùm
in illa ipſa epiſtola, quæ iuſſu totius concilii ad
Celeſtinum Pontificē R. ſcripta eſt: ecquid de
ipſis Epiſcopis ſit conſtitutum. verba epiſtolæ "
Latinæ hæc ſunt, Deprecamur, ne deinceps vl- "
los hinc ad veſtras aures venientes admittatis: "
quia hoc Nicæno cōcilio definitũ eſt. (cap. v.) "
nam etſi de inferioribus clericis vel laicis vide "
tur ibi præcaueri, quãto magis hoc de Epiſco- "
pis voluit obſeruari? Preſbyterorũ quoque in- "
proba refugia repellat Sãctitas tua: quia & nul "
la Patrũ definitione hoc Eccleſiæ derogatũ eſt "
Africanę: & decreta Nicęna, ſiue inferioris gra "
dus clericos, ſiue ipſos Epiſcopos ſuis Metro- "
politanis apertè permiſerunt. Hæc eſt concilii "
epiſtola. ex qua de tuo pudore, qui modò
Bonifacii præcipitem audaciam defendebas,
cuiuis facimus exiſtimãdi copiam. Nam ad me
quidem quod attinet, ego Deum hominéſque
teſtor, me in iſta Pontificis R. accuſatione, ita
integrè, itáque caſtè verſatum, vt literam quę à
me calumniandi cauſa adſcripta ſit, ne vnã qui-
dem omnes ſimul ſycophantæ reperire poſ-
ſint. Veruntamen quò res clarior ac teſtatior eſ
ſe poſſit, videamus, quę poſt hoc ipſum Cartha
ginenſe concilium annis amplius centum tri-

ginta iſtarum appellationum ratio fuerit. Iuſtinianus enim, cuius auctoritate Conſtantinopolitanum ſecundum coactum eſt, nobis id Nouella cõſtitutione CXXIII, perſpicuè declarat. Ins præterea, eius hęc verba ſunt. Si qui eiuſdem ſynodi Epiſcopi aliquam inter ſe controuerſiam habeant, prius Metropolitanus ipſorum cum aliis duobus rem diiudicato. Et niſi vtraque pars iudicatis inſiſtat, tunc Patriarcha eius diœceſeos illos audito, eáque definito quæ Eccleſiaſticis canonibus conſonent, neutra parte ſententiæ eius contradicere queunte. Hæc fuit igitur quemadmodum iam antea dicebamus, Eccleſiæ perpetua & ad longiſsimas ætates perducta cõſuetudo, vt Patriarchæ in ſuis prouinciis ſummũ quaſi imperium obtinerent, & ab eorum ſententia nemo appellare poſſet. Tuam igitur, Rufe, qui nobis cum tuo Gratiano errorem obiicere voluiſti, integritatem perſpicuam omnibus fecimus, & in lucem conſpectúmque produximus. De Gratiani verò verecundia, quoniam me cogis dicere, rem verbo conficiam. Eo capite quod nobis protuliſti ex II, q. VI, canone Placuit, hoc dico, cùm ille caput XXVIII Carthaginenſis cõcilii ad verbum exſcripſiſſet, quod & res ipſa clamat, & tute fateris eò pertinere, ne ad R. epiſcopum appel

appelletur: eum tamen id corollarium adſcripſiſſe, quod eam legem funditus euertit: nimirum vt ad Romanam ſedem ab Africanis prouocari poſſit. Verba concilii hæc ſunt, Ἤρεσεν, ἵνα οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, καὶ οἱ λοιποὶ κατώ- "
τεροι κληρικοὶ, ἐν αἷς ἔχωσιν αἰτίαις, ἐὰν τὰ δικαστήρια "
μέμφωνται τῶν ἰδίων ἐπισκόπων, οἱ γείτονες ἐπίσκοποι ἀ- "
κροάσωνται αὐτῶν. καὶ μετὰ συναιρέσεως τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου "
τὰ μεταξὺ αὐτῶν διαθῶσιν οἱ προσκαλούμενοι δι' αὐτῶν "
ἐπίσκοποι. διὸ εἰ καὶ περὶ αὐτῶν ἔκκλητον παρέχειν νομίσωσιν "
μὴ ἐκκαλέσωνται εἰς τὰ πέραν τῆς θαλάσσης δικαστήρια, "
ἀλλὰ πρὸς τοὺς πρωτεύοντας τῶν ἰδίων ἐπαρχιῶν. ὡς καὶ "
περὶ τῶν ἐπισκόπων πολλάκις ὥρισται. οἱ δὲ πρὸς περαματικὰ "
δικαστήρια ἐκκαλούμενοι, παρ' οὐδενὸς ἐν τῇ ἀφρικῇ δε- "
χθῶσιν εἰς κοινωνίαν. Gratianus hoc modo, Pla- "
cuit, vt preſbyteri, diaconi, vel cæteri inferio- "
res clerici, in cauſis quas habuerint, ſi de iudici "
is epiſcoporum queſti fuerint, vicini Epiſcopi "
eos audiant: & inter eos quicquid eſt defini- "
ant, adhibiti ab eis ex conſenſu Epiſcoporum "
ſuorum. Quòd ſi ab eis prouocandum putaue- "
rint, non prouocent, niſi ad Africana concilia, "
vel ad Primates prouinciatū ſuarū. Ad tranſ- "
marina autem, qui putauerint appellandum, "
à nullo intra Africam in communione ſuſcipi- "
antur. Sequitur, Niſi fortè Romanā ſedem ap "
pellauerint. hæc Gratianus. Cuius de improbitate, atque impudentia, vel tibi vni, Rufe,

pronuntiare permitterẽ, modò aliquid in te reliqui pudoris eſſe oſtenderes: qui Gratianum, quem tibi pudoris magiſtrum propoſuiſti, modò ſecutus, confidenter negabas quicquam in iſto concilio perſcriptum, quod Epiſcopos ab appellatione ad ſedem R. remoueret. Cùm idem ſcilicet quod iſte furcifer, commiſiſſes: vt verſũ integrũ ex iſto capite malitioſè tolleres, in quo ita ſcriptum oſtendimus, Ὡς καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων πολλάκις ὥρισται, id eſt, Quemadmodum etiam de Epiſcopis ſæpenumero conſtitutum eſt: ne videlicet trans mare appellarẽt, ſed Metropolitarum ſuorum iudicium paterentur. Iſtum igitur verſum, & à Gratiano perfidioſiſſimè ſublatum eſſe dico, & abs te ſuppreſſum: & hoc amplius, quum iſto capite non alia de cauſa tranſmarinę appellationes prohibeantur, niſi vt libido & cupiditas Romanorũ Pontificum refutetur, ſicuti etiam modò confeſſus es: Gratianum falſi manifeſto crimine conuictum eſſe, quòd eam exceptionem adſcripſit, quæ legem totam funditus euertit. Neque ad rem pertinet, quòd Gratianus inſcripſit illum Canonem ex Mileuitano concilio. nam vt ex illo ſumptus ſit, ſemper tamen falſitas atque improbitas Gratiani apparet. Neutrum enim concilium illam adſcriptionem habet. Eſt in tomo conciliorum primo perſcriptum Mileuitanum concilium. Eò aliquot Carthaginenſis

con

concilii capita tranſlata ſunt. in his hoc ipſum κη,quod in Latino eſt xcii:& in caput xxii, illius Mileuitani coniectum. De iſtiuſmodi auté appendicula,atque exceptione, nulla vtrobíq; ſuſpicio. Sexcenta ex eodem genere, ſi nobis id ab initio propoſitum fuiſſet,proferre poſſemus.ſed ſatis multa iam antea, pro inſtituta diſputatione cómemorauimus. illud vnum adiiciemus,quod ad hunc de appellatione locum magnoperè pertinet. Cauſa xo,qu.I,c.Iudices, « ſcriptum eſt hoc modo: Iudices autem eſſe nó « debent, niſi quos ipſe qui impetitur elegerit, « aut quos ſuo cóſenſu hæc ſancta ſedes aut eius « Primates auctoritate huius ſanctæ ſedis delega « uerint.id eſt,inquit gloſſa,Epiſcopi,qui conci- « liű celebrãt auctoritate Papæ. Hoc igitur ca- « put integrum falſum & adulterinum eſſe profitemur,& à Gratiano ſuppoſitum,neque in vlla Nicæni concilii parte reperiri. Quæ cùm ita ſe habeant,quid eſt quòd pluribus verbis iſtorum calumnias confutemus? Explicauimus eorum audaciam in cómutandis corrumpendíſque veterű conciliorum conſtitutionibus. Notas omnibus Rufi fraudes ac fallacias fecimus in diſſimulandis veterum auctorű teſtimoniis, quæ digito indicata cauſam ipſius funditus euertebant. Scripturę ſacre iudiciű audiuimus. de capite Eccleſiæ vnico Ieſu Chriſto,qué aut non vnum Eccleſiæ ſponſum, aut vnicum eſſe

caput oportere probauimus, quòd non alia ratione caput appelletur, quam quia eſt maritus. Hiſtoriam præterea veteris Eccleſię perſecuti ſumus, ex qua planiſſimè intellectum eſt, optimis illis temporibus nullam fuiſſe R. Eccleſiæ maiorem quàm aliarum, dignitatem aut amplitudinem. Auctoribus autem non aliis vſi ſumus, quā aut ipſis Eccleſiæ conciliis, aut antiquis ſcriptoribus, quorum iſti ſe iudicium atque auctoritatem non defugere profitentur. ſimúlque planum fecimus, aut illa concilia, & Patrum Eccleſiæ veterum ſcripta omnia penitus opprimenda, & vno incendio concremanda eſſe: aut iſtam Romani Pontificis tyrannidem in æquabilitatem illam natiuam, ac priſtinam redigendam. Quorum quòd illi alterū non poſſunt, alterum nolunt, ſycophantas & calumniatores nobis vndique conquirunt, qui mercedę ac præmio adducti, ſanctiſſima illa Eccleſiæ monimenta corrumpant, inducant, calumniētur, quibus in locis velint, deprauent. In iſtum gregem nuper quidam è Pariſienſium patronorum numero ſeſe cooptari paſſus eſt. Eius nos calumnias quindecim hiſce proximis diebus in hoc paruum volumen coactas patefecimus, & cuiuis ſpectandas hoc breui libello propoſuim⁹. neque tamē eius omnia fraudulenter & malitioſè cōficta perſecuti ſumus: partim quòd hoc ſpecimē ſatis ad cōiectu-

ram

ram de reliquis faciendam eſſe putauimus: partim quòd eius reliquum volumen puerilibus & nugatoriis declamationibus refertum eſt, quas ſatius eſſe iudicauimus pueris in ſcholis noſtris vexandas, & miſeris modis tractandas relinquere. Quid Eccleſiæ Chriſti cōmoditatis allaturi ſimus, Deus nouit. illud affirmare poſſumus, quod ipſe crebris ſermonibus vſurpat, clamores noſtros non niſi ab iis quibus erunt aures patefactæ diuinitus, exauditum iri.

FINIS.

INDEX RERVM QVAE hoc libello diſputantur.

Alexandriæ dignitas 20.21
Alexandrinæ prouinciæ termini 21
Antiochiæ Chryſoſtomus Primatum tribuit 53
Antiochia caput Eccleſiarum orientaliū 24
Antiochiæ dignitas 20.22
Appellatio ad R.P. interdicta 45
Appellationes ad R.E. quando primùm delatæ 44
Apoſtoli cur XII 13
Apoſtolorum omnium eadem poteſtas 94
Archiepiſcopi idem qui Patriarchæ 81
Archipreſbyteri 84
Auguſtinus Papa dictus 87
Bonifacii Papæ perdita impudentia 103
Capitis Eccleſiæ definitio 8
Carthaginenſe conciliū E.R. falſi damnat 46
Cæleſtini Papæ perdita nequitia 103
Chorepiſcopi 84
Chriſtus an à nobis abſit 99
Chriſtus cur caput Eccleſiæ 10
Cicero Prætor primus, AEdilis prior, Quæſtor primus 50
Clemens itinerarium B. petri ſcripſit 79
Clemens ſecundus R. Epiſcopus 73
Clementis nomine falſò inſcriptæ epiſtolæ 79
Concilium prouinciale 19
Conſtantinopolit. Epiſcopi πλεονεξία 31

H.

Cyprianus papa dictus 87
Diaconi qui,quótque eorum genera 14
Diſcipuli cur LXX 13
Doctores, qui dicantur Paulo 13
Eccleſiæ corporis fabricatio pulcherrima 13
Eccleſiæ cum Chriſto coniugium humanis cō iugiis ſimillimum 10
Eccleſia ἐκ τῶν πρός τι 51
Eccleſiæ definitio 9
Eccleſiaſtici collegii magiſter 16
Eccleſiaſtici ordines 12
Epiſcopi 84
Epiſcopi creant preſbyteros & diaconos 18
Epiſcopi omnes eiuſdem auctoritatis 101
Epiſcoporum poteſtas 18
Euangeliſtæ,qui 13
Exarchi qui dicantur 75
Excōmunicati qui Romam appellarent 45
Ἐξουσία, præſtantia 23
Exorciſtæ 85
Flamines qui 88
Gratiani falſitas 107.109
Gratianus falſi conuictus 55
Hieroſolymametrópolis,eadē patriarchia 28
Hiſtoria veteris Eccleſiæ 16
Imperatores qui dicebantur 63
Imperium in Eccl. ſummū penes Chriſtū 15
In re ſua nemo ius aut teſtimonium dicit 58
Iſidori ignorantia 83.87
Laici qui dicantur 15
Laurea in literis & faſcibus 63
Linus primus R,epiſcopus 73
Magiſter collegii eccleſiaſtici 16

Matrices ciuitates 17
Matrices ciuitates arbitrio principum 28
Metropoles 16.17
Metropoles arbitrio principum 28
Metropolita 16
Metropolitani dignitas & poteſtas 18.30
Ordines eccleſiaſtici 12
Ordinum eccleſ.recenſio,& ratio 13
Orientalis prouinciæ termini 21
Papa à nullo vult iudicari 92
Papa ducens mundum ad inferos,non poteſt redargui 93
Papæ omnes Epiſcopi 86.87
Papa,id eſt pater 86
Papa non poteſt eſſe malus, ſed omnis papa eſt ſanctus 93
Paparum R. cum pontificibus antiquis P.R. comparatio 91
Paparum R.incredibilis arrogantia 91
Paſtores,quos vocet Paulus 13
Patriarchæ iidem,qui Archiepiſcopi 81
Patriarchæ quatuor quando primùm cœperunt 33
Patriarchæ qui 25
Patriarcharum æqua poteſtas & dignitas 40
Petrus dedítne primatum loco 71
Petrus non fuit epiſcopus 72
Petrus pari cum aliis poteſtate 94
Phocas ſtatuit ſedem R.primam eſſe 66
Phocas Ro.dedit,quod Conſtant.habebat 70
Piratæ toto mari mediterraneo Pompeii ſapientia breuiſſimo ſpatio profligati 15
Polycarpus 73

Ponticæ prouinciæ termini 22
Pontifex populi R. 85
Pont.R.falſi à concilio damnatus 46
Pont.Max.poteſtas 90
Pontificum P.R.numerus 90
Poteſtas in quibus dicatur 50
Præſcriptio iuuétne Pont.R. 68
Primas habere 49
Primatus an loco certo contineatur 72
Prophetæ noui teſtamenti 13
Prouinciale collegium 19
Πρῶται καθέδραι 17
Quæſtura minimus magiſt. 63
Romanæ prouinciæ termini 21
Romæ cur primatus delatus 36.37
Romani Epiſcopi fines 20.21
Romani exercitus,imperia,& poteſtates 15
Sacerdotes Populi R. 88
Sardicenſe concil.pro Nicæno ab E. R. ſuppoſitum 4
Τάξις in Eccleſia,qualis in acie 14
Thraciæ prouinciæ termini 22
Vniuerſalis & ſingularis quid differant 60
Vniuerſalis nomen, Antichriſto proprium 74

ERRATA SIC CORRIGITO

pag.23 verſ.5 Antiochena 41. 19 ἐγγράφησαι 62 12 perſpicue 76 26 προεστῶτας 78.13 conſtititutionem 80 25 προεστῶτας 87. 26 protoflamines 95 19 diſſentim' 107 7 γείτονες 107 12 ἐπαρχιῶν